24ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6579 — 28 ՕԳՈՍՏՈՍ 1907 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ — 2 ՇԱՊԱՆ 1325 — 10 Septembre 1907 — 24me année № 6579

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ, ՂԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 40 Ղրշ.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 45 »
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 100 »
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 60 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 25 Ֆրք.
» » » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 20 »
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԵԱՒՐԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

10 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آره‌ولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره‌کین بویاجیان
درعلیه غلطه

"ARÉVELK"
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons|ple, Galata

10 PARAS

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿԱՐԱՇԻՒՈՒԹԵԱՆՑ

ՀԱՄԵՄԱՏԱԿԱՆ ԱՐԺԷՔԸ

Դ.

Բ. Թուրքերէն։ ԵԹԷ ցաւալի կէտեր նշանակեցինք հայ լեզուի ուսուցման նըկատմամբ, կարծենք աւելի գոհունակութիւն պիտի կարենանք յայտնել օսմանեբէնի տեսակէտով, վասն զի իբր երկրին լեզուն՝ կանուխէն իսկ ըմբռնուած է անոր կարեւորութիւնն և քան այնմ հոգ ուխնամք կը տարուի։ Նորանոր դիւրուսոյց դասագրքեր՝ Թուրքերէնի մանագէտներէն և բազմամեայ փորձառուներէն հրատարակ հանուած՝ կ'օգնեն ուսանողաց յառաջադիմութեան այս լեզուի մէջ։ Դիտուած է, ո՛րչափ հայերէնի կանոնաց թափանցէ հայ ուսանող մը, նոյնչափ դիւրաւ կ'ըմբռնէ Թուրքերէնի կանոնները։ Բայց հոս ընական է թէ Թուրքերէնի կանոնաց վրայ խօսք պիտի չընենք, այլ մի միայն արտասանութեան վրայ, որ չատ բաղձալի կէտեր ունի դեռ՝ կատարեալ անուանուելու համար։ Սայդ է, մեր Թաղային դպրոցաց մէջ ուսուցուած Թուրքերէնն՝ անկարելի է գտնել որ և է եւրոպական հասատառութեան մը մէջ, սակայն արտասանութեան կողմանէ ալ՝ նոյն իսկ մերազնեայ վարժարաններու մէջ։ Հիշ աչակերտներ կրնան ցոյց տրուիլ, որ տիրացած ըլլան այս լեզուին Թէ՛ բառամթերքին և Թէ՛ հարազատ առոգանութեան։ Մեր նկատողութեան առած վարժարաններու մէջ՝ գեղեցիկ արտասանութեան մրցանակն՝ անվիճելի կերպով պէտք է շնորհել Վեն. Վ.ի աչակերտ Պ. Վ. Հիսարլեանի, նոյն իսկ կեն. Վ.ի աչակերտ Զ. Ա. Սարգիսեան գլեց անցաւ այն աչակերտը, վասն զի այս վերջինս կը մասնէր՝ հայ ճնչումը և հայերէն արտասանութիւնը։ Հոս սակայն անձնական աշխատութեան և ճգրտատիպ նմանանմանութեան խնդիր կրնայ ըլլալ միայն, և ոչ ուսուցչին անձին, որովհետեւ երկու վարժարաններուն ալ ուսուցիչը միեւնոյն քաղաքանիՕ Սա. Կուրիկեան էֆ.ն է։ Թէպէտ միատարակութեան արժանի է Դր. Լ.ի աչակերտ Պ. Վ. Կիլլապեան, իր արտասանութեան համար, բայց բնական է չենք կրնար համեմատել զինքը՝ վերոյիշեալ երկու ճառախօսներուն հետ։ Վ.ի Վ.ի Թուրքերէն ճառախօս՝ Պ. Մ. Աբէլեան, տիպ դեր մը սահմանած էր։ Չատ աւելի յարմար էր այս պաշտօնին և Թուրքերէն արտասանութեան recordը կրնար չահիլ նոյն վարժարանի աչակերտ՝ Պ. Ս. Ոսկան՝ Թուրքերէն երկխօսութեան մը աքանչելի դերակատարը, որ իր առոգանութեան համար cwsterk օսմանցի կարծուեցաւ։ Այս պարո՛ն էր Թուրքերէն ճառին յարմարագոյն աչակերտը։ Երբ ցաւով կը յիշեցնենք մեր մտաց մէջ այս արտասուչ պակաս, յանկարծ Պ. Ա. Իւզիմեան՝ Վ.ի. Վ.ի աչակերտ, անակնկալ մը պատրաստեց մեզի՝ յայտագրէն դուրս խօսք մը ուղղելով չրջանաւարտներուն, կատարեալ օսմանցի առոգանութեամբ։ Պուսւ մը էր արձագանգը այս ճառին, որ չատ գնահատուեցաւ։ Ասով փրկուած էր այս վարժարանին ալ անունը։

Խնամեալ արտասանութիւն մը, որ Թուրքերէնի ձայնաւորներուն երկարութիւնն և երկարեալ չեշտերու ազդեցութիւնն ուսուցանէ աչակերտներու, ահա՛ կարեւոր կէտը, զոր ուշադրութեան կը յանձնենք Տնօրէններու։

Դ. Եւրոպական լեզուներ։ Ահաւասիկ պահանջ մը որ հարկաւորապէս կը խնդրուի Կ. Պոլսոյ գրեթէ բոլոր և ամենազգի դպրոցներէն։ Եւրոպական մէկ կամ չատ լեզուներ ուսուցանող դպրոցը միայն կատարեալ դպրոց կը նկատուի, և ա՛յն վարժարանները կը յաջողին բազմաթիւ աչակերտներ հաւաքելու, որոնք իրենց ծանուցումներու մէջ cus մը եւրոպական լեզուներ կը խոսանան։ Կը խոստանան ըսինք, բայց ամէնն ալ կը կատարեն իրենց խոստացածը, that is the question!

Իւրաքանչիւր եւրոպական ազգ իր դպրոցն ունի, ուր անգղիացին՝ անգղիերէն, գաղղիացին՝ գաղղիերէն, գերմանացին՝ գերմաներէն, իտալացին՝ իտալերէն ևն. պիտի ուսուցանէ իր մանկաւոյն, իսկ հայ դպրոցն, այս բոլոր լեզուներն ի միասին պիտի սորվեցնէ։ Անաւասիկ բազմախնդիր պահանջ մը, որուն յաջող կատարման չափը՝ մտադրած ենք այս տարուան հանդէսներէն հետեւցնել՝ տալով իւրաքանչիւրին իր իրաւունքը։

Իբրեւ ենթադրեալ անցեղի ճշմարտութիւն այս ըսենք, որ լեզուի մը ուսման մէջ երեք կէտեր կան, որոնց համագումար գործադրութիւնը՝ լեզուի կատարեալ իւրացում յառաջ կը բերէ։ Լեզու մը պէտք է նախ լաւ արտասրել։ Այս առաջին պայմանն յառաջ բերած է լեզուաց այլազանութիւնը (Differenzierung), Թէպէտ ամէն լեզու՝ առաւել կամ նուազ միեւնոյն գրերով ու նշանախէցներով կը հրնչուի, բայց իւրաքանչիւր լեզուի արտաբերութեան մէջ կան մանր նրբերանգութիւններ, որոնց անուշադրութիւնը կ'ազարտէ գործարանական առոգանութիւնը (prononciation organique)։ Մանօթ պիտի ըլլայ արդէն, որ ձայնաւորներու սրգութիւնն ու երկարութիւնը չէ՛ միայն լեզուաց մէջ տարբերութիւն յառաջ բերողը, այլ իւրաքանչիւր գրին երեք կամ չորս տեսակ հնչումը։ Օր. աղագաւ երբ գաղղիերէն ě, è, e, é (=aï) գիրը նըկատողութեան առնունք, պիտի զարմանանք Թէ ինչ մանր երանգներ են, որ կ'առաջարկուին մեզի սորվելու։ և սակայն այս մանր երանգներն են, որ գաղղիերէնը՝ գաղղիացւոյ մը բերանը հիանալի դարձնելու համար։ Ասոնց հետեւանքներ կը ներկայացնեն, և, ընդհակառակն, մինչեւ ամենասառակ ուսումնական լեզուի ատիճանին կ'իջեցնէ զայն տարբեր մը, եթէ այս երանգներու անուշադիր ըլլայ։ Մէկ գրի համար ըսուածն իմանալու է բոլոր գրերու համար ալ։ Չատ դիւրաւ կ'ըմբռնուի, ուրեմն, որ մեր դժուարահաճ բնութիւնը որ հոգիս Թէ պիտի կարենայ հաչուելի լեզուի մը մեր ականջներուն մէջ հնչած հասարակ արտասանութեամբը։ Երբ քիչ մը եռեռը գործնական օրինակներով խօսինք, կը խնդրենք որ այս առաջին կէտը յիշենք։

Երկրորդ կէտն է լեզուի մը շեշտը։ Ո՛հ, զ.թ.ուսիներ ու գ.թ.ուսիներ որոնք առաջին բառէն իսկ կը սայթաքեցնեն խօսողը, և կը մատնեն իր լեզուակմութեան ալ, լեզուավարժութեան (pratique), փոխանակ ազեղ խօսելավարժութիւն բառի) ալ ատիճանը։ Պէտք չէ կարծել սակայն որ մեր խօսքն է միայն գերմաներէնի և իտալերէնի կամ յունարէնի պէս չեշտառատ լեզուներու վրայ, որոնց գրեթէ իւրաքանչիւր բառը զատ չեշտ ունի՝ բաց ի նախադասութեան և պարբերութեան չեշտէն, այլ նոյն իսկ գաղղիերէնի և հայերէնի վրայ, որոնք իրենց գրեթէ միշտ վերջասանց չեշտոյն իսկ քար գայթակղութեան եղած են շատերուն։ Զմոռնանք անցողակի յիշատակելու կէտ մը՝ զոր մոռցանք վերն յիշատակելու, Թէ այլանդիւն

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹՈՐԹՈՆԸ —148—

ՅԱՆԻԷԼ ԼԸՋԻԻԷՕՐ

ԿՆՈՋ ՄԸ ԿԵԱՆՔԸ

ԶՈՐԲՈՐԴ ՄԱՍ

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ՄԵՂՍԱԿԻՑԸ

Դ.

ԹՐԱՆԻ ԻՇԽԱՆԸ

Մառան իր եաւ ձգելով աչակողմին վրայ գանուող դուռ մը բացաւ։ Նեղ ուցած կամարով սենեակի մը մէջ վառած մեղրամոմի հոտ մը կար և գոհարեղէններ կը փայլէին։ Թրանիներու մառուռն էր ան, մոլեքներով զարդարուն։ Լօրէնցօ իշխանին կողմէն և բիւզանդական ոճով չենուած էր ան։ Բլօտիա հոն մտաւ աւելորդապաշտ մտածումով մը։ Այդ ծերուած մարնոլորտէն ազդուած, ծերաշրեց մանկամարդ կինը։ Մառուռին մթնոլորտը յաղեցած էր մոմերու այրումէն, չատ հին բաներու, ընտանեկան նշխարներու, պատկերագրերու, գրքերու, մագաղաթներու, խորանի մաշած ծածկոյթներու երկար տեսն արձակած մշտոտ հոտերէն։

Ներարդութիւն մը, խաչաքնկում մը, աղօթքի մրմունջներ, և ահա Բէրքօվիցի սիրուհին իր պարքը կատարած նկատեց հանդէպ ընտանեկան ատաւուծութեանց։ Մառան կը փնտռէր Բլօտիան, իսաց տալու համար անոր Թէ կրնար վեր ելլել։

Սանդուխին վրայ, կէս համբան, իշխանը դիմաւորեց իր կինը, և կատարեալ բարեկրթութեամբ համբուրեց անոր ձեռքը։

—Բարի՛ լոյս, Բլօտիա։

—Բարի՛ լոյս, Լօրէնցօ։

Տէ Թրանի իշխանը տակաւին երիտասարդ էր, փոքրահասակ, տխեղծ ու ազեղ։ Մազերը, Թափած, տեղ տեղ ցանցաուորէն միայն կը տեսնուէին գլխուն վրայ. ազատ շագանակագոյն ու ցանցառ մօրուք մը ունէր. իսկ նիհարութիւնը և մաղձոտ գոյնը՝ ա՛լ աւելի կը շեշտէին իր գիշերային ոճեւորութիւնը։ Նիհար դէմքին մորթը, մսէ զուրկ, հազարումէկ ծալքով կը կծկուէր, երբ խօսելու սկսէր։ Կեղծ ծերութեան մը երեւոյթը կ'ընծայէր այդ բանը, ինչ որ ճշմարիտ ծերութենէն աւելի դժնդակ էր։ Բայց այդ պուպրիկը գեհենկութենէ զուրկ էր, իր արժանապատուութիւնը կը պահէր և նոյն իսկ աչքառու երեւոյթ մը ունէր, երբ բաներու պատճառաւ, որոնք իր դիմագծերուն վրայ, նայուածքներուն ու ձայնին շեշտին մէջ է յայտ կուգային ամենափոքր չարժմանց առեն։ Այդ բաներն էին, ցեղը, իմացականութիւնը, կամքը։

Առաջին յարկի սանդուխին վրայ իր կնոջ ընկերանալով, իշխանը ըսաւ.

—Ձեր այցելութիւնը զարմանալի կը թուի ինծի։ Անսովոր բաղդ մըն է։ Այսքան կարճ ժամանակամիջոցի մը յետոյ երբեք չէր պատահեր որ այցելութիւն տայիք ինծի։

—Ձեր ուզածը ընելու պարտաւոր չեմ բնաւ, մրմնջեց Բլօտիա ակառներուն մէջէն։

—Օ՜հ, ի՜նչ կ'ըսէք...

—Չէ՞ք հասկնար Թէ ի՞նչ ըսել կ'ուզեմ։

—Ոչ։

Այր և կին ընդարձակ սրահ մը մտան։ Սրահին ամբողջ մէկ կողմը տպակեպատ էր ջերմանոցի մը պէս, և անոր մէջէն կը տեսնուէին դալարագեղ պարտէզները, մարմարագարդ ու ջրալից, իսկ անկէ անդին՝ սամայի ու լերկ բլուրներու կապտաբակ կուտակումը, ուր անդունդի մը եզերքը կը քարանար չիկահերն Ասիոյ։

Բլօտիայի ճկուն հասակը ծռեցաւ ապակեպատ սեղանի մը վրայ, հարցնելով.

—Բժժանքներ կը հաւաքէ՞ք միշտ։

—Այո՛։ Մասագար կը նկատուիմ, այնպէս չէ։ Մարդկային ազիտութեան ու տխմարութեան վրայ կը կարեկցիմ։

—Մասագար կը նկատուիք, որովհետեւ այնպէս կ'ուզէք։

—Ուրիշ պատճառ մըն ալ կայ։

—Ի՞նչ։

—Սա Թէ մինչեւ հիմա ապանած չեմ ձեզ՝ այնքան առատ չըլլալուս համար։ Ոչ ալ ձեր սիրահարները բանի տեղ դրած եմ՝ նոյն պատճառն արժանացնելու համար զիրենք։

—Հիանալի կը խօսիք, Լօրէնցօ։

—Կը շողոքորթեք զիս։

—Սիրելիս, բացատրութիւն տուէք Թէ ինչո՞ւ համար այդքան մարդիկ չապանեցիս։ Ազնիւ որոշումը տալէն յետոյ ժողովրդական մնապաչտութեան վերաբերեալ կոչտ բժժանքներ հաւաքելու հեռամուտ կ'ըլլաք։

—Բլօտիա, ձեր ուղած բոլոր բացատրութիւնները պիտի տամ, պատասխանեց իշխանը նուրբ քաղաքավարութեամբ մը, ուր յոխորտանք ալ կար։ Աչխարհիկ ընկերութենէն խոյս տուի անոր համար որ ինծի աւելի հաճոյ կը Թուէր հեռուէն դիտել զայն քան Թէ ողորմելի, ծաղրելի կամ բարբարոս դեր մը ստանձնել, որուն դատապարտած էիք զիս։ Մեր մտերմական ճաշերէն հրաժարեցայ, որովհետեւ վատառողջ և վնասակար համեմանքներէ ախորժ չեմ ղգար, զորս ձեր սպիտակաթոյր ձեռքերով կը խառնէիք կերակուրներուն մէջ։ Բժժանքներ կը հաւաքեմ սա պատճառաւ որ հաճոյք կը ղգամ այդ բանէն։ Օմպրիի գիւղերուն մէջ չատ կայ անոնցմէ։ Թերեւս Բալապրիայէն զատ չկայ երկրամաս մը ուր գիշերուկը աւելի սնապաշտ ըլլայ։ Դիտէ՞ք Թէ ի՞նչ երեւան հանեցի, այդ արատոց առարկաները ուսումնասիրելով։

—Անհամբեր եմ գիտնալու։

Եւ իբր Թէ որուած պատասխանը հեգնութիւն մը չըլլար, Լօրէնցօ չարուն նակեց.

—Երեւան հանեցի Թէ ո՛ւրկից մնացած են կարգ մը բժժանքներու յանախ անբացատրելի մնացած ձեւերը, որոնք բնաւ առնչութիւն չունին ըղձացուած բանին իրագործման հետ։ Առանք կուգան այնպիսի ժողովուրդներէ, որոնք այս երկրին մէջ բնակած են առանձօք։ Եարուսքացիները, Լատինները, Յոյները բեկորներ ձգած են զորս գիւղացին կը գտնէ հողը պեղած ու մշակած առեն։ Երկնքէն ինկած կամ ոգիներու կողմէ հոն դրուած կը նկատէ զանոնք։

—Լօրէնցօ, ձեզ մտիկ ընողը բան կը սորվի։ Բայց քարի դարու պատկանող բաներ կը նշմարեմ, յարեց Բլօտիա հեգնական չեշտով։ Կայծքարէ այդ նետերը բժժանքներ չեն, կարծեմ։

—Ներեցէք։ Այս երկրին մարդիկը, որոնք մեծ քանակութեամբ կը գտնեն առնոցմէ, վրանին ալ կը կրեն։ Այնպէս կ'երեւակայեն Թէ չանթէ կը պահպանեն անոնք։

—Լօրէնցօ, այդ բժժանքներէն հատ մը կ'ուզեմ։

Բլօտիայի չեշտը փոխուած էր։ Դրեթէ երկչոտ լրջութիւն մը մտայլ չեշտ մը կուտար կնոջական ձայնին։ Իշխանը մեղմօրէն բաւ։

—Անօգուտ բան է։ Մանկամարդ կինը սարսռաց և եաին դարձաւ, դէմ առ դէմ դանուելով ամուսնոյն հետ։

—Ինչպէս կրնայ երկար դէմքը աւելի ճերմկած էր քան Թէ վրան ծանր մարդիրաները։

—Ա՜հ, ապահով էի այդպէս ըլլալուն, գոչեց Բլօտիա։ Ուզեցիք զիս ապանել։

—Ո՛չ, ըսաւ իշխանը, ձեռքը վեր առնելով բողոքելու համար։

Բլօտիա զայրացաւ այդ մերժումին վրայ, և ուղղակի ամբաստանեց ամուսինը, աւելի կորովի չեշտով մը։

—Ձեր կեղծ վեհանձնութիւնը չե՞մ տեսներ միթէ... Ալ նեւ հաւատ չեմ ընծայեր այն երկայնամիտ համակերպութեան, որով ինքզինքիդ ազդեցիկ ըրած եք հոս, ամուսնական ազատութիւն ընծայելու համար ինծի, որպէս զի աչխարհիկ ընկերութիւնը չդայթակղի։ Ատենէ մը ի վեր կը ղգամ Թէ ձեր աստուածութիւնը կը մեծնայ տակաւ։ Բան մը կը սպառնայ ինծի։ Անցեալ օր... այն մարդը... այն թշուառականը... Ձեր կողմէն վարձուած էր... Խոստովանեցէք որ այդպէս է։

—Ինչ մարդ, հարցուց իշխանը հանդարտի չեշտով։

—Այն մարդը... այն մարդը...

Հակառակ իր դժոխային յանդգնութեան, Լօրէնցոյի նայուածքին տակ կը վրդովէր Բլօտիա։ Այդ տխեղծ երեւոյթով ամուսինը բարոյական ուժէ զերծ չէր Թուեր։ Շլմորեցուցիչ հանդարտութիւն մը ունէր։ Մանկամարդ կինը ի՞նչպէս պիտի մատնանչէր այդ մարդը, առանց ինքզինքը մատնելու։

(Շարունակելի)

ԱՌՏՆԻՒ ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Բուրդի կերպասի մը մէջ բամպակ խառնու�՝ ի բի ո՛չ. փորձելու համար պէտք է, ապով և չաքարով խառնուած ջուրի մէջ Թաթխել այդ կերպասին մէկ կտորը և չորցնելէ ետք, յարմարաբար այրել զայն։ Բուրդէ Թելերը սեւ մոխիր մը կը ձգեն։

ՕՐՈՒԱՆ ՆՇՄԱՐՆԵՐ

ԴԱՊԱԼԻ ՄԸ ԱՌՋԵՒ

Սովորական յուշարկաւորութիւններէ բոլորովին տարբեր ապաւորութեամբ մը համակուած կը զգամ ինքզինքս, կիրակի օրը, Վիէննական Մխիթարեանց Բանկալթիի մատաղ մէջ ուր գրի մարդիկ, հին դէմքեր ու նոր դէմքեր, համակիրներ ու բարեկամներ գացած էինք մեր վերջին յարգանքը մատուցանելու ողբացեալ Էմմանուէլ Եսայեանի դագաղին։ Գրչի մարդ մըն էր հանդիսադիրն ալ, Հ. Մինէվիչեան, իր քով կէցող երկու ուսեալ վարդապետներով։ Աւարտողութիւնը պարզ ու անշուք կ'անցնի ու աւելի՛ խորագեցիկ կարծես։ Դասին մէջ կիներու խումբ մը՝ ամենքն ալ սեւագեղեց, ծնրադիր ու արտասուաթոր աչքերով։ Տաճարին մէջ յուշարկաւորներու ստուար բազմութիւն մը, մեր և Հռոմկական ազգայիններէն, ծանօթ դէմքեր չատերը, մանաւանդ Օրթագիւղցի։ Ո՛չ ծաղկեպսակ, ո՛չ դամբանական։ Եւ սակայն ամէն բան կանոնաւոր ու վայելուչ կերպով կազմակերպուած է։

Անձրեւը կը տեղայ տեղատարափ, երբ դուրս կը հանուի դագաղը, ներկաները իրենց ցաւակցութիւնները յայտնելով հանգուցեալին որդւոյն, որ հեծկլտոյքներու մէջ կը խեղդուի։ Եւ մեռելատարը կ'առնէ կը տանի դագաղը, յուշարկաւորներու մեծ մասին հետեւողութեամբ, դէպի Շէյլիի Հայ Հռոմկականաց գերեզմանատունը, Թաղումը կատարելու համար Սրապիոն Հէքիմեանի հողակոյտին քով, ուր կը գտնուին իրեն ժամանակից ուրիշ բանաստեղծներու և Սդամանեանի գերեզմանը։

Ու մենք մեզի կը հիանք, Մխիթարեանց սովորաբար ժպտուն պարտէզին մէջ որ անձրեւին տակ կուլայ այդ վայրկեանին, ազգականներ, դասընկերներ, գրչի բարեկամներ հանգուցեալին, — Վարդանեան եղբայրները՝ Պետրոս և Յովսէփ էֆ.ք, Զարեհ էֆ. Շիշմանեան, Յակոբ էֆ. Յաքոբեան, Մկրտիչ էֆ. Աեէմեան, Շաչեան եղբարք, Արտաշէս էֆ. Հիւրմիւզ, Դէորգ էֆ. Ապտուլլահ, Ազբաղեր էֆ. Փանոսեան, Հրանտ էֆ. Ասատուր, Ե. Գոնտպեան էֆ. (խմբագիր Աւեսաբերի) և ուրիշներ որ մտերմական կապեր ունեցած էին Էմմանուէլ Եսայեանին, կամ գրական ծանօթանալովը՝ «Իմմա»ին հետ։ Թերզեանը կը պակսէր միայն։ Փպhsf եւ արտասուելի հեղինակը լրացնելով իր հիւանդ բարեկամին բացակայութիւնը, կը սկսի պատմել մեզի իրենց դպրոցական տարիները Մ.—Ռաֆայէլեան վարժարանին մէջ, ճչդելով Թուականները, անուանելով դասընկերները, ուսուցիչները, եւայլն, — պատկառելի հնութիւններ ամէնքն ալ։ Էմմանուէլ Եսայեան աչակերտած է այդ դպրոցին՝ 1850էն մինչեւ 1857. իրենք՝ Աեէմեան, Թէրզեան, Գ. Ապտուլլահ՝ 1852էն 1858։ Ու այս կէս դարու անցեալին վրայ կը խօսին այնքան յստակութեամբ, իբր Թէ դեռ երէկուան իրողութիւն մը ըլլար։

Աղեքսանդր Փանոսեանին հետ, համեմատաբար, աւելի Թարմ են մեր երկուքնուս յիշատակները ու կը վերաբերին Արեւելքի հրատարակութեան առաջին տասնեակ տարիներուն, ուր երկու բանաստեղծները՝ «Իմմա» և «Ալփասլան» գրական մրցումներ կը մղէին բարեկամաբար, գրչի զլուխանքներ կը կատարէին այս էջերուն մէջ, շաբաթ օրուան թիւերը

Ցիներենցցի կնոջ երկար դէմքը աւելի ճերմկած էր քան Թէ վրէն ծանր մարդիրաները։

—Ա՜հ, ապահով էի այդպէս ըլլալուն, գոչեց Բլօտիա։ Ուզեցիք զիս սպաննել։

—Ո՛չ, ըսաւ իշխանը, ձեռքը վեր առնելով բողոքելու համար։

Բլօտիա զայրացաւ այդ մերժումին վրայ, և ուղղակի ամբաստանեց ամուսինը, աւելի կորովի չեշտով մը։

—Ձեր կեղծ վեհանձնութիւնը չե՞մ տեսներ միթէ... Ալ նեւ հաւատ չեմ ընծայեր այն երկայնամիտ համակերպութեան, որով ինքզինքիդ ազդեցիկ ըրած եք հոս, ամուսնական ազատութիւն ընծայելու համար ինծի, որպէս զի աչխարհիկ ընկերութիւնը չդայթակղի։ Ատենէ մը ի վեր կը զգամ Թէ ձեր աստուածութիւնը կը մեծնայ տակաւ։ Բան մը կը սպառնայ ինծի։ Անցեալ օր... այն մարդը... այն թշուառականը... Ձեր կողմէն վարձուած էր... Խոստովանեցէք որ այդպէս է։

—Ինչ մարդ, հարցուց իշխանը հանդարտի չեշտով։

—Այն մարդը... այն մարդը...

Հակառակ իր դժոխային յանդգնութեան, Լօրէնցոյի նայուածքին տակ կը վրդովէր Բլօտիա։ Այդ տխեղծ երեւոյթով ամուսինը բարոյական ուժէ զերծ չէր Թուեր։ Շլմորեցուցիչ հանդարտութիւն մը ունէր։ Մանկամարդ կինը ի՞նչպէս պիտի մատնանչէր այդ մարդը, առանց ինքզինքը մատնելու։

(Շարունակելի)

զարդարելով իրենց ոտանաւորներով զարս երբեմն կը փոխադրէին նաեւ չարաթաթերթ Մասիսին մէջ։ Լիմմանուէլ Եսայեան ջերմ գրաբարեան մըն էր, ու Աղեքս. Փանոսեան, — հարկ կա՛յ ըսելու,—ջերմ աշխարհաբարեան մը։ Առաջինն ալ տակաւ տակաւ փոխեց իր լեզուական դաւանանքը և սկսաւ գրել աշխարհաբար ոտանաւորներ, թէեւ անոնք կը պահէին միշտ նախնեաց լեզուին դրոշմը։ Ըսուեցաւ արդէն թէ թատերական հեղինակութիւններ ալ ունէր հանդուցեալը։ Իր երկերը աւելի ձեռագիր վիճակի մէջ կը գտնուին՝ քան տպագիր։

Լիմմանուէլ Եսայեան՝ իր առաջին ամուսնութեամբն ալ,—զուտ սիրային ամուսնութիւն մը,—կապ ունեցաւ մտաւորականութեան հետ, իրեն կանչի ընկերուհի ընտրած ըլլալով ժամանակին ձեռնունի ուսուցիչներէն ու բանաստեղծներէն Պէրպէրեան Աւետիս Պատուելիին աղջիկը, բարի, անոյշ, խաբտիչագեղ աղջիկ մը զոր մահը կանուխ կորզեց։ Հոգիփսիմեանցի ուսեալ աշակերտուհիներէն էր Օր. Պէրպէրեան, և անմեղ հաճոյք մը կը զգար երիտասարդ բանաստեղծի մը իրեն ընծայած մեծարանքներէն, որոնք ոտանաւորներով ալ կ՚արտայայտուէին։ Լիմմանուէլ Եսայեանին գեղեցկագոյն բանաստեղծութիւններն իր խօսեցեալին ձօնածներն եղան։ Եւ կիրակի օրը, ծերացած՝ հիւծած բանաստեղծին դագաղին առջեւ շտեմնուս յիշողութեան առջեւ կը նկարուէին, տխուր հեռապատկերի մը պէս, այդ ամուսնութեան երջանիկ օրերուն յիշատակները։ Աւետիս Պէրպէրեանի ուրուականին հետ, խստակրօն պատուելիի ու հմուտ հայկաբանի տիպար մը որուն աշակերտելու առիթը ունեցեր էինք մեր տղայութեան օրերուն։

Եթէ, «Լիմա»ին վրայ, իբր գրական մարդ, անաչառ դատողութիւն մը ընել հարկ ըլլար, մէկէ աւելի ըսելիքներ պիտի գտնուէին չատ մը գնահատումներու հետ, իբրև հին դպրոցի բանաստեղծ որ չկրցաւ ունենալ Թէրզեանին ու Աճէմեանին համբաւը ա՛յլ անոնց չափ հեղինակութիւն ու գրական արագրութիւն։ Բայց իր համեստ հորիզոնին մէջ, վայելեց իր փայլի օրերը և եղած են թուականներ ուր Լիմմանուէլ Եսայեան անունը հրապուրիչ ձգողականութիւն մը ունեցած է օրուան ընթերցողներուն և թատերասէրներուն համար։ Շատ տարիէ ի վեր դադար տուած էր իր գրչին,—եթէ առանձնութեան մէջ, իր անձնական հաճոյքին համար չէր գրեր,— ու հին օրերու բանաստեղծէն կը մնար միայն Շիրքէթի Խայրիէի դրամենակի բաղմաձայ պայծառատար մը, աշխատասէր, պարկեշտ, ու ընտանիքի բարի հայր որ իր պաշտօնատեղին ու իր գրասենեակին առջեւ մնաց իր կեանքին մինչեւ վերջընթեր օրը։

Անոնք որ անձամբ չեն ճանչցած Լիմմանուէլ Եսայեանը, իրբեւ բարետոմ ու բարեհամբոյր անձ, ժամանակին գէթ կարդացած ըլլալու են իր բանաստեղծութիւնները, երբեմն ալ իր արձակները, ու համակիր ցաւով մը պիտի իմանան իր մահը։ Իսկ զինքը ժամէն ճանչցողներուն, մանաւանդ իր երբեմնի գրչի ու մտքի ընկերներուն համար, անիկա կը մարմնաւորէր աննիւթական բանաստեղծը, քիչ մը չա՛ռ վերացական, երեւակայական թռիչքներով ու սլացքներով որոնք չեն ներդաշնակեր այսօրուան գրասիրական ճաշակներուն հետ, բայց որ ունէր մտաւորական ճոխ պաչար մը և սրտի ու հոգիի յատկութիւններ կ՚արտացոլային իր բոլոր քերթուածներուն մէջէն։ «Լիմա»ի մահուը կ՚անհետանայ հին սերունդի մտաւորականութեան ազնիւ դէմքերէն մէկը։

Գասէր

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ

ԱՌ ՅԱՐԳԵԼԻ ՔԱԹՈՒԼ ՎԱՆԱՆԴԱՑԻ

Դպրոցական մրցանակաբաշխութեանց համեմատական արժէքը վերնագրով Ձեր յօդուածին մէջ բան էք թէ «Կեն. Վ.ի մէջ Պ. Արտաչէս Սարգիսեան՝ տարբերին և պարսկերէն ոտանաւորներով հիւսեալ թուրք ճառ մը կը խօսի. բայց ապահովապէս իր չէ այս ճառը.. որովհետեւ միեւնոյն ուսուցչին աշակերտներէն՝ Պ. Վ. Հիսարլեան՝ վեր. Վ.ի մէջ նոյնպիսի ճառ մը կը խօսի նոյն ուղղութեամբ. ա. բաբ. պարս. և օսմ. բանահիւսութիւններ զիրար ընդգրկած և իրարու փարած՝ կը մատնեն ճառին հեղինակը։»

Շատ յանդուգն վճիռ մըն է ասիկայ որով աշակերտի մը իրաւունքը ոտնակոխ կ՚ըլլայ։ Մենք սա համոզումը ունինք որ Ձեր մտագրաղ մէկ վայրկենին հանդիպած է թուրքերէն ճառին ընթերցումը։ Պ. Արտաչէս Սարգիսեան՝ իր ճառին կցուած ոտանաւոր ուղերձին համար ի լուր հանդիսականաց յայտարարեց թէ «դպրոցին կողմէ պատրաստուած է ան». արդ, յայանի է որ Պարոնին այս անկեղծ յայտարարութիւնը վերջած է Ձեր ուշադրութենէն։ Ազնիւ բարեկամ, Պ. Արտաչէս Սարգիսեան ԻՆՐ ԳՐԱՆ Է ԱՅԴ ՃԱՌԸ, գործնական և ճաշակաւոր լեզուով մը, որուն նիւթն էր Իսրիգամեր, իմ կողմէս առաջարկուած։ Իսկ յարակից ոտանաւոր ուղերձը, ինչպէս ըսինք վերը և Բիւզանդիոնին մէջ ալ գրուած էր արդէն, իմ գրչէս ելած է։ լեզուն բարձրագոյն ոճով օսմանեէն էր, ոչ թէ աբաբերէն և պարսկերէն։

Դպրոցներու կողմէն կարդացուած ուղերձները իրր աշակերտաց մտքի և գրչի արտադրութիւնք ցոյց չենք տուած մինչեւ հիմա. վկայ՝ բոլոր հայ օրաթերները, որոնք ամէն առթիւ կը հանին հրապարակել այդպիսի գրուածոց հեղինակներուն անունը։ Եթէ նոյն իսկ չհրատարակուի ալ, ամէն ոք գիտէ թէ նոյնօրինակ բարձրագոյն գրուածքները առ հասարակ վարպետները գրչէն միայն կ՚ելլեն ամէն տեղ և ամէն դպրոցի մէջ։

Պ. Արտաչէսի և Պ. Հիսարլեանի ճառերը իրարմէ տարբեր էին բոլորովին, առաջինը՝ աւարտական ճառ մը, ոտանաւոր ուղերձով մը, որու մասին խօսեցանք արդէն, իսկ երկրորդը՝ ուղերձ էր վարժարանին կողմէ, օսմ. բարձրագոյն ոճով գրուած՝ ոտանաւոր հառաւածներով խառն, որոնց մէջ աթաբերէն և պարսկերէն բանահիւսութիւններ չկային բնաւ։

Ցարդելի բարեկամ, ՝ Պ. Արտաչէսի ճառին մասին բան յայտարարութիւնը այնքան գիտակցութեամբ է և ուղիղ, որքան որ գիտենք և ուղիղ՝ թէ «Թաթուլ Վանանդացի»ն է «Դպրոցական մրցանակաբաշխութեանց համեմատական արժէքը» յօդուածին հեղինակը. իսկ եթէ հարկ դատէք «տեսնել, շօշափել և ապա հաւատալ», այդ ալ շատ դիւրին է և փափաքելի միանգամայն. այդ պարագային, պէտք է որ բարեհաճիք կենս. Վ. դալ առաջիկայ երկուշաբթի 3/16 սեպտեմբեր, կէս օրէ առաջ, վանն դի Նոյն օր կը բացուի վարժարանը։

Ս. Ց. ԿՈՒՐՏԻԿԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԼԱ ՀԷՆ ԴԵՍՊԱՆԱԿՈՐՇՈՒՐԴԸ

Լա Հէնն ուրբաթ օրուան Թուականով հետեւեալը կ՚ըսէ.

Պարտաւորիչ իրաւաբարութեան առաջին մասնաժողովին քուէները, երէկուան նիստին մէջ, խիստ կարեւոր են։ Ժ.Զ. յօդուածը, որ 14 ձայնով ընդունուեցաւ՝ երկուքի դէմ և երկու ձեռնպահով, սապէս է.

«Մտորագրող իւրաքանչիւր տերութեան անկ է որոշել թէ առաջ գալիք վէճը խնդրոյ առարկայ կ՚ընէ իր կենսական շահերը, անկախութիւնը կամ պատիւը, և, հետեւաբար, կրնա՞յ նկատուիլ անոնց մէջ, որոնցմով, 1899ի պայմանագրութեան Ժ.Զ. յօդուածը բացառութիւն կը կազմէ պարտաւորիչ իրաւաբարութեան համար։»

Ցեռոյ քուէարկութեան ենթարկուեցան Անգլիոյ, Բորթուկալի, Շուէտի և Սերպիոյ առաջարկութեանց մէջ յիշուած այն բոլոր պարագաները որոնք կրնան պարտաւորիչ իրաւաբարութեան ենթարկուիլ։ Աւասիկ այդ պարագաները և իւրաքանչիւրին քուէարկութեան արդիւնքները.

Անգլիական առաջարկութիւն.— Ա. Հետեւեալ առարկաներուն վերաբերեալ պայմանագրական տրամադրութեանց մեկնութեանը և կիրառումին առթիւ ծագած վէճեր.

1. Մաքսային սակացոյց. 9 քուէ՝ 6ի դէմ ու 3 ձեռնպահ։

2. Նաւերու տարողութիւն. 12 ընդդէմ 4ի. 2 ձեռնպահ։

3. Մեռեալ նաւաստիներու օրականները ու յայտարարութիւնները. 12՝ ընդդէմ 4ի. 2 ձեռնպահ։

4. Տուրքերու և մաքսերու մասին օտարականներու ենթարկումը երկրին օրէնքներուն. 9 ընդդէմ 6ի. 3 ձեռնպահ։

5. Ինչքեր ձեռք անցընելու և անոնց սեպհականատէրը ըլլալու մասին օտարներու իրաւունք. 8 ընդդէմ 8ի. 2 ձեռնպահ։

6. Աշխատաւորներու միջազգային պաշտպանութիւն. 12 ընդդէմ 4ի. 2 ձեռնպահ։

7. Մովի վրայ ընդհարումներու առաջքը առնելու միջոցներ. 12 ընդդէմ 4ի. 2 ձեռնպահ։

8. Դրական ու գեղարուեստական գործերու պաշտպանութիւն. 10 ընդդէմ 4ի. 2 ձեռնպահ։

9. Առեւտրական ու ճարտարարուեստի ընկերութեանց կանոնադրութիւն. 8 ընդդէմ 8ի. 2 ձեռնպահ։

10. Դրամական դրութիւն և կշիռ ու չափ. 11 ընդդէմ 4ի. 3 ձեռնպահ։

11. Կարօտ հիւանդներու փոխադրաձիրի օգնութիւն. 12 ընդդէմ 4ի. 2 ձեռնպահ։

12. Առողջապահական կանոններ. 9 ընդդէմ 6ի. 3 ձեռնպահ։

13. Անասնոց հիւանդութեան, ծիլոքաէրայի և համանման ուրիշ ախտերու վերաբերեալ կանոններ. 9 ընդդէմ 7ի. 2 ձեռնպահ։

14. Միջազգային անհատական իրաւունք. 7 ընդդէմ 7ի. 4 ձեռնպահ։

15. Բաղաքային կամ առեւտրական դատավարութիւն. 8 ընդդէմ 5ի. 3 ձեռնպահ։

Բ. Վնասուց պատճառու հատուցումի դրամական պահանջումներ, երբ հատուցման սկզբունքը ընդունուի երկու կողմերէն. 12 ընդդէմ 4ի. 2 ձեռնպահ։

Բորթուկեզ առաջարկութիւն.— Նաւերէն պահանջուած տուրքեր (քարափ, փարոս, նաւուղիղ) ազատարարի վարձք, երբ վնասի կամ նաւաբեկութեան առթիւ պարտաւորիչ ըլլան. 7 ընդդէմ 7ի. 4 ձեռնպահ։ Անհատները իրենց երկիրները վերադարձնելու պայմանագրութիւններ. 8 ընդդէմ 6ի. 4 ձեռնպահ։

Շուէտական առաջարկութիւն.— Երբ ամէն տեսակ պայմանագրութեանց մեկնութիւնը կամ կիրառումին համար վէճ ծագի երկու կողմերուն միջեւ. 8 ընդդէմ 8ի. 4 ձեռնպահ։ Երբ դրամական վէճ ունի պատերազմի իրողութեանց կամ օտարականներու ձերբակալութեան և կամ անոնց ինչքերուն գրաւմանը առթիւ. 8 ընդդէմ 5ի. 3 ձեռնպահ։

Սերպիական առաջարկութիւն.— Հեռագրական, հեռաձայնի և թղթատարական պայմանագրութիւններ. 7 ընդդէմ 5ի. 4 ձեռնպահ։

Այս զանազան առաջարկութեանց դէմ քուէ տուողներն են ընդհանրապէս Գերմանիոյ պատուիրակ Պառոն ֆոն Մարշալ, Պէլճիքայի պատուիրակ Պառոն Կիյեռմ, Աւստրիոյ պատուիրակ Պ. ֆոն Մերէյ և Յունաստանի պատուիրակ Պ. Սթրէյթ։ Ցեռոյ 13 քուէով, ընդդէմ 4ի ու 1 ձեռնպահ, քուէարկուեցաւ բրոթոքոլի կցումը, որ կը թուէ պարտաւորիչ իրաւաբարութեան առարկայ ըլլալիք ուրիշ խնդիրներ՝ հաւանութիւն յայտնող տերութեանց մէջեւ, փոխադարձութեան պայմանով։ Ցանձնաժողովը, միաձայնութեամբ և առանց քուէի ընդունելի եաքը Ժ.Զ. յօդուածին վերջին հառաւածը՝ գործելու՝ եղանակին վրայ, ընդհանուր քուէարկութիւն մը կատարեց որ սա արդիւնքը ունեցաւ.

Այո.—Արժանթին, Պրազիլիա, Մ.Նահանգները, Գրանտա, Անգլիա, Իտալիա, Մէքսիքա, Նորվէկիա, Հոլանտա, Բորթուկալ, Ռուսիա, Սերպիա, Շուէտ։

Ոչ.— Գերմանիա, Աւստրիա-Հունգարիա, Պէլճիքա և Յունաստան։

Զեռնպահ.— Զուիցերիա։

Ուրեմն պարտաւորիչ իրաւաբարութիւնը անագին յառաջդիմութիւններ ըրած է։ Առաջին մասնաժողովին մէջ ասոնցմէ տէրութիւններ միայն ներկայացուցիչ ունին։ Միւսները տակաւին առիթը չունեցան անպաչտօն խօսակցութիւններէ զատ պաշտօնապէս իրենց կարծիքը յայտնելու. սակայն հաւանական է որ երբ խնդիրը առաջին յանձնաժողովին ներկայացուի, լիագումար նիստի մէջ, նոր հաւանութիւններ ալ պիտի տանայ, որոնք նոր զարկ մը պիտի տան անոր։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

Թոքիոյի ճապոնական դեսպան Պ. Իսայի Սիդզէ (Ուայշիկդզէն) ժամանեց։ Ցայտարարեց թէ ճապոն պատերազմի փափաքող չէ գէթ առայժմ։ Հիմա կ՚ըսուի որ Պ. Իսայի հրաժարեր է դեսպանական պաշտօնէն։ Մերակուսական Պ. Սդոն, որ Մայրագոյն Արեւելքէն Սան-Փրանչիսքօ վերադարձաւ, ծանրակշիռ կը նկատէ Ճապոնի խնդիրը։ Մերակուսականը բաւ թէ ո՛չ միայն Մ. Նահանգները, այլ նաեւ Եւրոպական երկիրները խիստ ծանրակշիռ կացութեան մը հանդէպ պիտի գտնուին մօտաւոր ապագայի մը մէջ։ Պ. Սդոն յայտարարեց նաեւ թէ Ճապոնի մէջ Մ. Նահանգաց դէմ բուռն դժգոհութեան մը արտայայտութիւնները տեսեր է։

— Ուայշինկդընի ծովային պաշտօնարանին մէջ կը հերքուի այն լուրը թէ Պ. Ռուզվէլտ մտադիր եղած ըլլայ զրահաւորներու երկու նաւաքաժիններ կազմելու։ Մտադրութիւն չկայ մնայուն կերպով խաղաղական մէջ պահելու հոն զրկուելիք ամերիկեան զրահաւորները։ Նաւատորմը, իր պաշտօնը աւարտելէն ետքը, անչուշտ Ատլանտեան պիտի վերադառնայ՝ ցոյց տալու համար թէ կարելի է նաւային այդ մեծ օյմերը մէկ ովկէանոսէն միւսը փոխադրել։ Մրգրուած է Ատլանտեան նաւատորմը կազմող մարտանաւերուն թիւը տասնրեակին քանը՝ բարձրացնել։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Գերմանիոյ այս տարուան ռազմափորձերուն ներկայ պիտի գտնուին օտարազգի իշխաններ և սպաներ։ Ռուսիոյ Սրքոլա մեծ դուքսը կը ժամանէ՝ զօրավարներու փայլուն հետեւորդներով։ Սպանիական պատուիրակութիւնը չատ բազմաթիւ պիտի չըլլայ, բայց անոր գլուխը կը գտնուի ատն Ֆարլոս իշխանը։ Բոլոր օտարազգի հիւրերը Բասէլի մէջ պիտի հիւրընկալուին։ Ֆիւրստենպերկի ու Սալմ-Հորստմարի իշխանները, Պավիէրայի Տրէտէրիք-Լէոբոլտ իշխանը և Օլէնպուրկի ու Մեքլէնպուրկ-Շուվէրինի մեծ դուքսերն ալ Բասէլի մէջ պիտի հիւրընկալուին՝ իբրեւ կայսեր հիւրերը։

—Գերմանիոյ սեղանաւորները, այս տարի երրորդ անգամ ըլլալով, համամտով մը գումարեցին։ Համարուելի մէջ խորհրդակցեցան իրենց զբաղումին վերաբերեալ գլխաւոր խնդիրներով, մանաւանդ վարկի մեծ հատատութեանց և անհատական պանքաներու կացութիւնը, առանց դրամի փոխանակութեան՝ վճարումներու դիւրացումը, թղթատարական «էֆ»ները և Մակարանին բարենորոգումը։ Նպատակը, իրեն ուղղուած չնորհաւորական հեռագրի մը պատասխանելով, յայտարարեց սեղանաւորներու այդ համատողովին թէ կը հաւատայ նաեւ որ սեղանաւորական հրապարակին ամրանդումը գերման ընկերական տնտեսագիտութեան կարեւոր նպատակներէն մէկն է և թէ կը յուսայ որ այդ մասին պատրաստուած օրինագիծը պիտի համապատասխանէ այդ նպատակին։

—Ինչպէս յայտնի է, գերման թնդանօթաձիգներու ենթապայ մը ու մեղապկիցը, որոնք Գերմանիոյ թնդանօթներու կանոնագիրներուն պատճէնը գողնալով Բասլէնցիէ սահմանագլուխը կ՚անցնէին, ձերբակալուեցան։ Նոր լուրերու նայելով, ուրիշ ձերբակալութիւններ ալ կատարուած են։ Շիվարա անուն նախկին օրագրող մը, որ Բասլէնցի մէջ փոքր թատրոն մը կը վարէր, և Մայանէն ենթապայ մըն ալ ձերբակալուեցան։ Ուրիշ երկու զինուորականներ ալ ձեռք անցուեր են պելճիական սահմանագլուխին վրայ։ Շիվարայի տանը մէջ խուզարկութիւններ կատարուելով, թղթակցութիւններ երեւան եկան, որոնք Բասլէնցի ուրիշ բնակիչներու մեղակցութիւնն ալ հաստատեցին։ Նաեւ ենթապաներու անունը պարունակող ցուցակ մը գտնուեցաւ։ Գերման զինուորական իշխանութիւնները կը կարծեն թէ զինուորական լրտեսութեան ամբողջ կազմակերպութիւն մը երեւան հանած են։ Այդ մասին ընդարձակ տեղեկագիր մը մատուցուեր է Վիլհէլմ կայսեր։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

Անգլիոյ Ռէմսկէյդ քաղաքը, հինգշաբթի օրը, դրօշազարդուած էր՝ ի պատիւ Ֆրանսացի մէկ քանի քաղաքապետներու, որոնք Ռէմսկէյդի քաղաքապետին և անոր տիկնոջ հրաւէրով հոն գացած էին։ Ֆրանսացի քաղաքապետները ինը հոգի էին։ Ռէմսկէյդի քաղաքապետութեան պաշտօնարանին մէջ կատարուած ընդունելութեան պահուն, քաղաքապետը յիշեց Անգլիոյ ու Ֆրանսայի միջեւ եղած բարեւոք յարաբերութիւնները և մանաւանդ Ռէմսկէյդի ջերմ համակրութիւնը։ Ֆրանսացի քաղաքապետները յետոյ քաղաքին դաստաւանը գացին, ուր խիստ խլող ծաղկամարտ մը տեղի ունեցաւ։ Հինգ հազար հոգի մասնակցեցան։ Քաղաքին մէջ Ֆրանսացիները մեծ խանդավառութեամբ ընդունուեցան։ Դիւերը սեղան մը տրուելով սիրալիր բաժակաճառեր արտասանուեցան։

ՎԻԼՀԷԼՄ Բ.

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ Կ՚ՈՒՍՈՒՑԱՆԷ ԻՐ ԱՂՋԿԱՆ

Պերլինի մէջ կը պատմուի, կ՚ըսէ Բաքիզի Թերթի մը Թղթակիցը, սիրուն մանրադէպ մը։ Վիլհէլմ կայսեր աղջիկը, Վիքտորիա-Լուիզա իշխանուհին, սիրուն «քսուդիւմ մաուէն» մը յանձնարարած էր՝ աշխան մեծ զօրանդէպին ներկայ գալու համար։ Շրջաղգեստը խիստ լաւ պատրաստուած ըլլալով, հիացում պատճառեց իշխանուհիին։ Միայն կոճակները անարմար գտաւ այդ տեսակ գեղեցիկ արդուզարդի մը։ Դերձակուհին առաջարկեց անոնց տեղ դնել ուրիշ կոճակներ՝ հատը 1 ֆր. 25 գինով։ Իշխանուհին շատ սուղ գտաւ և ըսաւ թէ պէտք է նախ հօրմէն հրաման առնէ։ Իրիկունը երբ դերձակուհին վերադարձաւ, իշխանուհին յայտարարեց.— «Հայրս չի թոյլատրեր որ այդ կոճակները դնեմ. շատ սուղ կը գանէ և չուզեր որ դրամ մսխող ըլլամ։» Եւ դեռատի իշխանուհին նոյն չրջազգեստը հագաւ իր չհատնած կոճակներովը։

ԱՆՇԵՏԱՑԱԾՈՒ ԵՐԿՐԱԽՈՅԶՆԵՐ

Վինչիբիկէն (Քանատա) հետեւեալը կը հեռագրեն Ռիւդէրի.— Աթապասքա-Լամտինկէն առնուած հեռագրի մը նայելով, Տիւշս-օվ-Պեսթոռs, անգլամերիկեան բեւեռային արշաւախումբին նաւը, Մէքքէլսըն նաւապետին հրամանատարութեանը տակ, կորսուեր է Ցոռ-Անգքսուսի մօտ։ Մէքքէլսըն նաւապետը, ամերիկացի երկրաբան Լիֆիֆիկուէլ և արշաւախումբին անդամներէն մէկը փոխուարին նաւէն դուրս ելած էին՝ գտնելու երկիր մը, որ կը կարծուէր թէ հիւսիսային կողմը կը գտնուի։ Նաւը կորսուած պահուն եօթանասուն օրէ ի վեր մեկնած էին, և յայտնի չէ թէ ի՛նչ եղած են։ Շուներու խումբերէն մէկը վերադարձաւ. կը վախցուի որ այդ երկախոյզերը մի՛ գուցէ կորսուած ըլլան։ Մէքքէլսըն նաւապետը, որ արդէն բեւեռային երեք ուղեւորութիւն կատարած էր, Լոնտոնի աշխարհագրական արքայական Ընկերութեան կողմէ ընտրուած էր՝ Մ. Նահանգաց աշխարհագրական Ընկերութեան հետ համախորհուրդ, իբրեւ պետք գիտնոց խումբին որ վերոգրեալ նաւով ճամբայ ելած էր՝ ցարդ անծանօթ երկիրներ խուզարկելու յոյսով։

ՎԻԹԽԱՐԻ ՔԱՏՐՈՆ ՄԸ

Նիւ-Եորք քիչ առեն պիտի ունենայ Թաթրոն մը, որ իր տարածութեամբը անուգական պիտի ըլլայ աշխարհի մէջ։ Կը կառուցուի Թաթերական նոր ընկերութեան մը կողմէ. եօթը յարկ ունի՝ խորութիւն է 68 մեթր։ Իտալական «ռընէսանս»ի ոճով է. եօթը յարկերը զարդարուած են փայլուն գոյներով։ Շինութեան ամբողջ ծախքը 1,700,000 տոլար կը հաշուուի։ Շէնքին մէկ թեւը տասնմէկ յարկ պիտի ունենայ։ Օթեակներէն զատ, որոնց քառասունը այդ ձեռնարկութեան հիմնադիրներուն յատկացուած են, երկու հազար հինգ հարիւր հոգիի տեղ կայ։ Բազմաթիւ թաւալուն աթոռներ և երկու վերելակներ պիտի գտնուին, որոնց մէկը դերասաններուն համար։ Տանիքին վրայ մեծ պարտէզ մը պիտի գտնուի, ուր հանդիսատեսները թաւալուն աթոռներով պիտի երթան՝ միջնարարներու ատեն օդ առնելու համար։ Տակաւին յայտնի չէ թէ ի՛նչ տեսակ խաղեր պիտի ներկայացուին այդ թատրոնին մէջ։

ԽԱՐԴԻ Ի ՍԵՂԱՆԱՒՈՐՆԵՐԸ

Լիոնի վարկի Ընկերութեան դեր-տնօրէն Պ. Մասօ մեռած գտնուեցաւ Թէթ-օ'Օռ դարասամնին մէջ. ռեվոլվէրը քունքին պարպած էր։ Ինչպէս ծանուցինք, այդ հաստատութեան անօրէն Պ. Տիւպիւի անձնասպան եղած էր։ Պ. Մասօ նամակ մը ուղղած է տեղւոյն ոստիկանութեան գոմիսէրին, ըսելով որ մարդու մը չափազանց վստահութիւն ըրած ըլլալուն հետեւանքով վերջ տուած է իր կեանքին. բայց Պ. Տիւպիւի անուն չէ նշանակած. գրպանին 47 ֆր. 75 սանթիմ գտնուեցաւ։ Թան կ՚ըսէ թէ այդ Ընկերութիւնը մնանկ պիտի հռչակուի։

ՀՐԱՇԱԼԻ ՏԵՍԱՐԱՆ ՄԸ

Հինգշաբթի հրաշալի տեսարան մը վայելեցին հազարաւոր հոգիներ, որոնք հաւաքուած էին՝ ներկայ գտնուելու Նիկարայի ջրվէժը լուսաւորելու համար կատարուած փորձին՝ էլեկտրական լիսուն զօրաւոր լուսարձակներու միջոցաւ, որոնց ամէնքը 1,115 միլիոն մոմի այժ ունին։ Էլեկտրական ոյժը ջրվէժէն կը գոյանար։

Ա. ԱՐԶՈՒՄԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՄԷՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴ ՀԱՅԿԱԶԱՆՈՑԷՆ ՄԻՔԱՅԷԼ ԵԱՄՏԱՆՃԵԱՆԻ ՔԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՄԲ Հրատարակուած ԼՆ

ԻՆՉ ՊԷՏՔ Է ԳԻՏՆԱՅ ԳԵՌԱՑԻ ՄԱՆՉ ՄԸ

ԵՒ

ԻՆՉ ՊԷՏՔ Է ԳԻՏՆԱՅ ԳԵՌԱՑԻ ԱՂՋԻԿ ՄԸ

Իւրաքանչիւր հատորին գինն է 7 դրշ.

Կը գտնուին Ս. Յակոբեան տպարան, Կալաթա և Պոլսոյ գրատուն։ 10–5

ՊԱՇՏՕՇԱԿԱՆ

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Իլայի երկրորդ ասիճան տրուեցաւ իսլամ գաղթականներու յանձնաժողովին քարտուղար Պէյճէդ պէյի և Սալիսէի ասիճան՝ հաղուակալութեան միւմկիրիզ Հասան Նազմի պէյի, քարտուղար Մուսթաֆա Նազմի էֆ.ի և առաքմանց պաշտօնեայ Հասան Թահսին էֆ.ի։ Սանէիի ասիճան՝ Իզմիրի մաքսատան սալտին քննիչ պաշտօնեայ Մէհմէտ Թէվֆիք էֆ.ի և թաղամութեան Զ. չըրջանակին արկղակալ Հասան պէյի։

ՊԱՆՇՏՈՆ.— Պասրայի նահանգին մէջ Թուպճի անուանուեցաւ Դասթէմունիի նահանգին նախկին մէքթուպճի Ցուատ էֆ.։

— Բ. Դրան խորհրդականներու սենեակին օգնական անուանուեցաւ արտաքին Թղթակցութեանց դիւանին քարտուղարներէն Մէհմէտ Նասիհ պէյ։

ՊԱՏՈՒԱՆՆԵՐՆ.— Ականակուռ Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Կայսպատուակալ Թիւնապա, ծովային քննիչ, ռազմամթերքներու յանձնաժողովին նախագահ ու արհեստագործական գունդին հրամանատար առաջին Ֆէրիգ Ամէտ փաշայի։ Առաջին կարգի Օսմանիէ՝ Կայսբժշկական վարժարանին անդամանուհու Թեան ուսուցիչ Ֆէրիդ Մաղնար փաշայի և չորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ ներքին ախտաբանութեան ուսուցչի օգնականներէն դեր-հազարապետ Պիւրհանէտտին էֆ.ի, երկրաբանութեան ուսուցիչ դեր-հազարապետ Մաղնար Հիւսնի էֆ.ի և որդեծնութեան ախտաբանութեան ուսուցչի օգնական ու ֆրանսերէնի ուսուցիչ դեր-հազարապետ Էյրէֆ էֆ.ի։ Երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Կղզիներու գաւառին արկղակալ Նիքոլաքի էֆ.ի։

— Երկրորդ կարգի Շէֆգաթ՝ Կայսպալատան երկրորդ քարտուղար ու սենեակապետ Իզզէթ փաշայի երկրորդ աղջկան, Բ. Դրան իրաւագէտ խորհրդական Մէհմէտ Ա.ի պէյի աղջկան և անտառներու, հանքերու և երկրագործութեան նախարարութեան առաջին հարտարագէտ Ապտիւրրահման պէյի-աղջկան։

ՀԵՐՔԻՇ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՅԻՆ ԳԻՆԸ.— Պայծանական Զեկուցումի մը կ՚ըսէ թէ երէկուան Զեկուցումին մէջ «հացագործի փուռերուն հացին օրան 50 և «սիմիտ»ի փուռերունն ալ 40 փարայի պիտի ծախուի» ըսելու տեղ «սիմիտ»ի փուռերուն հացին համար սխալմամբ 45 փարա ըսուած էր։

ՅԻԼԻՊԻՒ մէջ կայս. ԳանգակալուԹեան տարեդարձին օրը, տեղւոյն իսլամ երեւելիները ու ժողովուրդը, որոնցմէ ասոնցմանաւորները պաշտօնական համազգեստ կը կրէին, կայս. գումիսէրութեան երկրորդ քարտուղարին պաշտօնաթոռը գացեր են, օր օսմ. դրօշներով չքեղապէս զարդարուած էր և երկրորդ քարտուղար գնդապետ Հիլմի պէյ, պաշտօնական հագուստաւոր, կ՚ընդունէր այցելուները։ Նոյն կրօնական պաշտօնեայ Սիւլէյման Տիրգ էֆ. բանախօսութիւն մը ընելով, Թաւեր է Վեհ. Սուլթանին բարձր չնորհները և բարեմաղթութիւններ ըրեր է կայս. արեւշատութեան համար։ Բոլոր ներկաները երեք անգամ «Բաշիչեքմ չօք եաշա» գոչեր են։ Գիւերը նոյն պաշտօնարանը լուսաւորուեր, հարիւր հոգինոց սեղան մը տրուեր է և նուագածութիւններ կատարուեր են։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.—Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Իտալիոյ և Պարկատանի դեսպանները, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցան Մեծ-Եարքոսոնի և արտաքին գործոց նախարարին հետ։

—Գերմանիոյ դեսպանի փոխանորդը, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ արտաքին գործոց նախարարին և խորհրդականին հետ։

ՏԻՖԹԷՐԻՍԱՆԻՆ վերատեսչութիւնը հետեւեալը տեղեկագրեց ձեռնտա պաշտօնարանին.

Ժառանգութեան, «ինթիքալ»ի և «Թէվոիի ինթիքալ»ի գործողութիւնները պետական որ և է տուրքի ենթակայ պիտի չըլլան։ Ժառանգութեան և «ինթիքալ»ի գործողութեանց համար ծախքի սակացոյցին համաձայն գանձուող ծախքերը պիտի չնչուին։ Միայն թէ ժառանգութեան և «ինթիքալ»ի տէրերը, այդ իրաւունքին տիրանալու թաւալանին սկսեալ մինչեւ մէկ տարի, պարտաւորիչ կերպով պէտք է Կ. Պոլսոյ մէջ կալուածագիրներու վարչութեան և գանձարանաներու մէջ Տէֆթէրխանէի՝ վարչութեանց դիմելով, «ինթիքալ»ի պաշտօնական գործողութիւնը կատարեն և պաշտօնական կալուածագիր ստանան. մանաւանդ թաւալանէն սկսեալ մէկ տարի անցնելէն ետքը երբ դիմում ըլլայ, ժառանգութեան ու «ինդիքալ»ի ծախքերը սակացոյցին մէջ նշանակուածին կրկնապատիկ քանակութեամբը պիտի գանձուին։

ԹՈՒՐԳԻՈՅ ԵՒ ԱՆԳԼԻՈՅ.— Հազիգաթ կ՚ըսէ թէ Սթանտարդ, դրուատանօք խօսելով Վեհ. Սուլթանին կողմէ Միջերկրականի անգլիական նաւատաժին հրամանատար Մըր Չարլս Տրրուրի ծովակալին նկատմամբ չնորհուած կարգ. մեծարանքներուն վրայ, կը յայտարարէ թէ այդ այցելութիւնը աւելի ևս կ՚ամրապնդէ Թուրքիոյ և Անգլիոյ միջեւ եղած բարեկամական յարաբերութիւնները։

ՏԻՍԱՐԳԻՔԻՐԻ կուսակալ Ցիէֆմի պէյ, տէֆթէրտար Ռիֆաթ պէյը իր կողմէ փոխանորդ կարգելով, անցեալ ուրբաթ քննական պատոյի երեր և իրիկունը Արզրումի ժամասեր է։

ՊԱՆՈՆ ՏԸ ՈՒԶԷԼՏ ու ընտանիքը իրենց զբօսանաւով, անցեալ օր, Իզմիր ժամասեր են։

ՊՈԼՍՈՅ ապահովութեան Սնտուկը, որուն վարչութիւնը Երկրագործական Պանքային յանձնուած է, յառաջիկայ սեպտեմբեր 1ին գործառնութեանց պիտի ձեռնարկէ։ Սնտուկը նախ ամբողջովին պիտի հատուցանէ հինէն առնելիք ունեցողներուն դրամները. նաեւ պիտի վճառէ այն աւանդները, որոնց տէրերը իրենց պարտքը հատուցած չըլլալով, Սնտուկին մ

համբայ եկած էր դէպ ի Իզմիր, Մարմարայի մէջ փոթորիկի բռնուելով, կղզիի մը մայրերուն եաին ապատաներ է։

—Թուզլայի ագլեւ ընկղմեցաւ կղմինաբ բեռցած նաւ մը, բայց նաւագները ազատուեցան։ Հոն նաւ քոգրա մը և ձկնորսի երեք նաւակներ ընկղմեցան։

—Տէյիրմէն Տէրէէն կը գրեն թէ չաբաթ օրը փոթորիկը հոն ալ բաւական սաստիկ էր։ Նորգուելու համար ցամաք քաշուած երկու նաւակներ խորտակուեր են։ Երկու նաւեր ալ որոնք Կ. Պոլսէն Տէյիրմէն Տէրէ կ'երթային, համբան փոթորիկի բռնուելով ամենամեծ վտանգներու ենթարկուելէ ետքը, հազիւ կրցեր են Տէյիրմէն Տէրէ հասնիլ։ Տէյիրմէն Տէրէի մէջ պղտաու բազմաթիւ ծառեր արմատիրել եղեր են. տեղւոյն գետակը յորդեր է, բայց գիշեր ըլլալով մարդու կորուստ չէ պատահեր։

—Իզմիրէն կը գրեն թէ քաղաքին մէջ և շրջակաները ուրբաթ օրը անձրեւ տեսղեր է։

—Կիրակի օրը Ռումանիոյ ամէն կողմերը բուռն փոթորիկներ ծագեր և շատ տեղեր հեռագրական հաղորդակցութիւնները ընդհատուեր են։

ԴԱՆԷՐԻԻ Իզմպէքիէ պարէզին մօտ խոյտ մը չէնքէ մը՝ Թրոքատէրօ Պար՝ հրդեհ ծագեր է. աղիկ մը չկրնալով փախչիլ, ողջ այրեր է։

—Սապան կ'ըսէ թէ Աթէնքի Պանքային Գահիրէի հաւաքիչը՝ Բանիախ՝ Նեղոս նեռուելով անձնասպան եղեր է. նախապէս գրուած նամակի մը մէջ, նոյն Պանքային ճիւղին անօրէնին ուղղուած, ըսեր է որ երկու հարիւր ոսկի բաց ունենալուն համար վերջ տուեր է իր կեանքին։ Կ'ըսուի թէ այդ անձը շատ պարկեշտ էր։ Երեք զաւակ ունի և կինն ալ յղի է։

ԱՆԱՏՈԼԻԻ երկաթուղիին 34դ շաբթուան հասոյթը իւրաքանչիւր քիլոմեդրի համար սապէս եղաւ. — Հայտար Փաշա-Ինկիւրիի գիծ (578 քիլոմեդր) 12,424 ֆր., նախորդ տարիէն 1181 աւելի և միւս շաբաթներէն ալ 952։ Իսկիշէհէր-Գոնեայի գիծ (445 քիլոմեդր) 7513, նախորդ տարիէն 1177 աւելի և միւս շաբաթներէն ալ 783։

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏԻՒ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

ՍՏԱՑԱԳԻՐ ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՂ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՆԱՄԱԿՆԵՐ

Կարգ մը հարկաւորներ, կարծելով թէ նամակի մէջ ներփակուած ստացագիրները պէտք կը մնան Դրոշի Օրէնքին 9րդ յօդուածին (թիւ 85) տրամադրած դրոշմաւորքէն, իրենց յանձնորդներուն ու թղթակցողներուն կը յղեն դրոշմթուղթ չփակցուած ստացագիրներ։ Այսպէս Դրոշի Օրէնքին դէմ զանցառութիւն մը կատարած կ'ըլլան այդ հարկաւորները. նոյն օրէնքին համաձայն գրութիւններու արտաքին ձեւը կերպարանափոխ չրներ այդ պայմանները՝ դրոշմթուղթի տեսակէտով։ Բացորոշ տրամադրութեանց (յօդ. 1 և 9, թիւ 85) համաձայն, այն ամէն ընկալագիրներն ու ստացագիրները, որոնք իւր մուրհակ կը յանձնուին ուրիշի մը, դրոշմաւորքի ենթակայ են, բաց ի 27րդ և 79դ յօդուածներուն մէջ կանխատեսուած գրութիւններէն։ Այդ օրինազանցութեան հետեւանքը կը կրեն այդ նամակներուն տակ ստորագրողները, որոնք ոչ է չահ չունին, նկատելով որ այդ մասին սահմանուած դրոշմաւորքը (յօդ. 9, թիւ 85) պարտին վճարել ամէն անոնք որոնց կը յանձնուին գրութիւնները (6րդ յօդուած, 3րդ հատուած)։ Հետեւաբար նամակագիրներուն ներելի է՝ դրոշմաւորքի գումարը անքննել անոնց հաշիւին որոնց յղուած են այդ գրութիւնները։ Հանրային Պարտքի Վարչութիւնը ձեռք անցուցած ըլլալով դրոշմաւորքէ զուրկ ստացագիրներ պարունակող նամակներ, ստիպուած է օրինազանցները հետապնդել և 38դ յօդուածին մէջ կանխատեսուած տուգանքները գանձել։ Նմանապէս Վարչութիւնը պարաք կը համարի հարկաւորներուն ուշադրութիւնը հրաւիրել Դրոշի Օրէնքին համակերպելու անհրաժեշտութեան վրայ, այս առթիւ յիշեցնելով թէ Օրենքին 50դ յօդուածին համաձայն, կատարուած օրինազանցութեանց մասին տեղեկութիւն տուողները կը ստանան գանձուած տուգանքին կէսը։ Նաեւ այդ կարգի նամակներ ստացողները եւ բոլոր անոնք որոնց ձեռք կրնան գտնուիլ այդ նամակները, շահ ունին տեղեկութիւն տալու ի վնաս ստորագրողներուն, միայն պատասխանատու՝ տուգանքներու մասին, 40դ յօդուածին համաձայն։ Վերջապէս Վարչութիւնը կը ծանուցանէ հարկաւորներուն թէ կրնան %-ին 5 զեղչով վճարել նամակներու մէջ ներփակուած ստացագիրներուն գրոշմաւորքը, արտասովոր դրոշմումի ենթարկելով նամակներուն մէջ գրուելիք թուղթերը, որոնք ստացագիր բովանդակելնուն յիշատակութիւնը պէտք է կրեն։ Ընդհ. Տնօրէնութիւն

1/14 օգոստոս 1907 30—8

ՄԱՁԵՐՈՒ ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ

EAU AVELLANE

ՏՕՔԹ. Բ. ԹԷՕՏՕՐԻՏԷՆ ՊԱԼԱՇԻ

ԲԺԵԿԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ԿՈՂՄԷ ՎԱՒԵՐԱՑՈՒԱԾ

Պատրաստուած՝ Բիմիագէս

Լէոն Բրինեօյի կողմէ

Արծաթ չքաղրամ և պատուոյ վկայական ստացած Աթենքի 1903ի միջազգային ցուցահանդէսի մէջ։

ԱՎԷԼԱՆԻ ՁՈՒՐԸ, գլխու մաղերուն, պեխերուն, մօրուքին բնական գոյնը կը վերահաստատէ ստիպնաբար և ամէն ելանգներով, և երիտասարդական թարմութիւն ու փայլ կը շնորհէ, մաղերուն արմատը զօրացնելով և հեղաթափութեան առաջքը առնելով։

ԱՎԷԼԱՆԻ ՁՈՒՐԸ մորթին վրայ բիծեր չի ձգելու առաւելութիւնն ունի։

ԱՎԷԼԱՆԻ ՁՈՒՐԸ կրկին գոյնով է, չադնակագոյն և սեւ։ Իւրաքանչիւր տփիկի մէջ բացատրուած է գործածութեան եղանակը յատուկ հրահանգով։

ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻ, Բեռայի մէջ, Գոն Մարչէ. — Դալաթիա, Խալիքոուլօ դեղարան. — Պէշիկթաշ, դեղարան Բեազիմ պէյ. — Ֆրենտրգլը, դեղարան Թէօտորիտէ-Պալաշի.— Պոլիս, Գասապեան դեղարան, Մէզդիքի, եւայլն. — ԸՆԴՀ. ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Թէօսոր Սրավրամի, Բերա Մեծ Պողոտայ թիւ 146։

Իւրաքանչիւր տիփի գին 25 դահեկան

20—15

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ա.ԶԳ. ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ գործակատար Վսեմ. Արիս էֆ. երէկ Օրթագիւղ՝ Հրէից Խափամուտը երթալով, այցելեց Բարձունապետի առաջակ Մօյզէ Լէվի էֆ.ի և ի դիմաց Ս. Պարիրաքը Հօր շնորհաւորեց Հրէական տարեգլուխը։

ՀԱՅԿԱԶՈՒՆԻՆԵՐՈՒ առաջնորդ Տ. կարապետ վրդ. հակառակ իր դէմ հրատարակուած արգարացի քննադատութիւններուն, կը շարունակէ մնալ իր պաշտօնին վրայ և եպիսկոպոսանալու ձգտումներ ունենալ, վայելելով Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին պաշտպանութիւնը։ Դիմանանք նաեւ թէ, Սիսի մայրավանքին մէջ հաստատուած կղերական վարժարանը կազմալուծուած վիճակ մը ունի։ Արդէն ծանուցինք տեսուչ Տ. Գարեգին վրդ.ին ինքնակամ հեռացումը. գիտութեանց և երաժշտութեան ուսուցիչներն ալ հրաժարական տուեր են և միւս ուսուցիչները դժգոհ են իրենց պաշտօնէն։ Ոչ նուազ խղճալի է վանքին նիւթական մասակարարութեան վիճակը. դրամական նպաստները դադրած են գրեթէ, վասն զի նուիրատուները չեն քաջալերուիր բարդապէս, ո՛չ ալ տարիներ առաջ եղած նուիրատուութեանց յիշատակութիւնը կը տեսնուի։

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԻ այսօրուան նիստին մէջ վերջնական կարգադրութիւն մը պիտի ըլլայ, կ'ըսուի, Տաճատ վրդ.ի անկերպարան վիճակի մասին, որպէս զի կա՛մ ներում չնորհուի իրեն և կամ վանք մը ղրկուի։

Տ. ՓԱՌԷՆ ՎՐԴ. ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ Ուրֆայէն գիր մը ուղղելով Պատրիարքարան, կը խնդրէ Ս. Պարիրաքը Հօրմէն՝ հրահանգ ուղղել իրեն թէ ո՞ւր պէտք է մեկնի այն տեղէն, դէպի Պաղեստի՝ իբրեւ Պատր. Փոխանորդ, թէ Սրմաշի Դ. պրեվանքը։

Ա.ԶԳ. ՎԱՐՉԱՌԻԹԵԱՆ կողմէ Երուսաղէմ երթալու համար որոշուած երկու պատուիրակները՝ Տ. Վահրամ Աբքէպ. Մանկունի և Վսեմ. Արիս էֆ. սեպտ. 6ին Մէսամբրիի չոգենաւով պիտի մեկնին մայրաքաղաքէս դէպի Պէյրութ, անկէ ուղղակի Եաֆա ուղեւորելու համար։— Ինչպէս արդէն ծանուցինք, ի բացակայութեան Ս. գործակատար էֆ.ին, Բ. Դիան և Ասլիյէի վերաբերեալ գործառնութեանց կատարումը Ս. Պարիրաքը Հօր կողմէ յանձնուած է Բ. գործակատար Դամէր էֆ.ի, իսկ Ոտիկանութեան Դրան վերաբերեալ գործառնութեանց կատարումը յանձնուած է Շա՛ին էֆ. Դասպարեանի որ նախընթաց օր Ազգ. Պատրիարքարանի կողմէ պաշտօնապէս ներկայացուեցաւ Ոստիկանութեան Նախարարութեան։— Ի բացակայութեան Մանկունի Սրբազանի, Օրթագիւղի եկեղեցւոյ պատուակալ քարոզչութեան հրաւիրուած է Նրուսաղէմի Պատ. Փոխանորդ Տ. Եղիշէ Ծ. Վ. Զիլինկիրեան։— Մանկունի Սրբազան այսօր իր հրաժեշտի ուղղոյնը կը մատուցանէ Կրսն. Ժողովին։

ՍԱՄԱԹԻԱՅԻ Դպրաց Դասը կիրակի օրը հրաւիրեց Նարլը-Դարուի Դպրաց Դասը, որպէս զի խորհրդակցութիւն մը կատարեն միացուելու և Թաղին եկեղեցիներուն երգեցողութիւնները կանոնաւորելու համար։ Նարլը-Դարուի Դպրաց Դասը ասկայն չհամակերպեցաւ այս հրաւէրին և իր վերջնական պատասխանը յետաձգեց յաջորդ կիրակին։ Իսկ Սամաթիոյ Դպրաց Դասը, հակառակմիացման առթիւ տեղի ունենալիք խորհրդակցութեան, Տնօրէն Խորհուրդի ընտրութիւն կատարեց և անդամ ընտրուեցան՝ Պ. Պ. Սարգիս Խրայէլեան, Հրաչեայ Քիւրքճեան, Յարութիւն Սաաթճեան, Կոպեռնիկ Պապիկեան և Տիրան Լօքմաճեան։

ԲՂԻՒ առաջն. տեղապահ Տ. Պսակ վրդ. որ երէկ մեկնեցաւ մայրաքաղաքէ՝ հիւանդական չոգենաւով, իր հետ Ս. Միւռոն կը տանի թեմին եկեղեցիներուն համար։ Եկեղեցական ու աշխարհական բարեկամներ ողջերթի գացած էին Ղալաթիոյ քարափը։ Տ. Պսակ վրդ. քանի մը օր Տրապիզոն մնալէ ետք, պիտի ուղեւորի դէպ ի Բղի։

ԻՍԹՐՆԵԻ առաջնորդ Տ. Դանիէլ Ծ. Վրդ. Յակոբեան Պատրիարքարան գրած նամակով մը կը յայտնէ թէ տեղւոյն հիւրիզալ ազգ. վարժարանին վերաշինութեան արտաքինը ձեռք բերելու համար ասկէ առաջ դիմում եղած էր տեղւոյն կուսակալ փաշային, որ այդ մագպաբան զրկած էր Կ. Պոլիս, պատկանեալ իշխանութեան. հետեւաբար կը խնդրէ որ չինութեան կայս. Ցէրմանը շնորհուելու համար Ազգ. Պատրիարքարանն եւս հարկ եղած դիմումն ընէ։ Դպրոցին հիմերը դրուած են և դրամն ալ պատրաստ է։ Այս առթիւ Տ. Դանիէլ վրդ. կը տեղեկացնէ թէ միւս համայնքները աւարտած են իրենց վարժարանները, և թէ վերջնաս ձմրան պաճառաս, այս տարի այլ ևս չպիտի կրնայ ձեռնարկուիլ մեր վարժարանին չինութեան։

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ նորընտիր առաջնորդ Տ. Իմմանուէլ Վրդ. Պալեան իր նախորդ պաշտօնատեղիին՝ Երզնկայի Վեճակին կրթական և եկեղեցական գործերու մասին ինչ ինչ տեղեկութիւններ հաղորդելով Պատրիարքարան, խնդրած է որ Երզնկայի համար առաջնորդական ընտրութեան հրահանգ ղրկուի։ Տ. Իմմանուէլ Վրդ.ի այս գիրը վաղուան Խառն Ժողովի օրակարգը անցուած է։

ՊՈՒՐԲԻՇԻ չնորհունակ Յարութիւն քհ. Մոսկոֆեանը, որ իր գայթակղելի արարքներով ծանօթ է արդէն և որ դեռ վերջերս եկեղեցւոյ մէջ կնոջ մը համար իր երեցկնոջ հետ ծեծկուած էր, օգոստ. 15ին (Ն. Տ.) ձգած է իր քահանայական աքսիմը և տեղւոյն կառավարական պաշտօնատունը մատած է, իբրեւ հոկող պաշտօնեայ գողերու և քրգահատներու։

ԼՐԱԳՐԱԳԱՆՑԱՆ Պ. Բենիամին Սաաթճեան որ երկար տարիներէ ի վեր շրջուն լրագրավաճառութեամբ կը զբաղէր, երէկ առտու յանկարծամահ եղաւ Գում-գապու «Օրթա-խանուէ»ին կից գրասենեակը։ Մեկնող ազգի ճարարանին մէջ, երբ իր ճաշը ուտուած, օրուան թերթերը ծալելով կը զբաղէր։ Պ. Բենիամին հազիւ 27-28 տարու երիտասարդ մըն էր, որ կանուխէն Արաբկիրէն Պոլիս գալով սկսած էր լրագրի ցրուիչութեան։ Հոս ոչ հայր ունէր և ոչ մայր և հեռաւար անոք անօգնական և խնայողաբար կրցած էր բաւական կոկիկ գումար մը չահիլ։ Բոլոր Գում-գապուցին կը ճանչնար զինքը և ամէն առտու կարելի էր հանդիպիլ իրեն՝ որ տարուն բոլոր եղանակներուն մէջ իր անփոխարինելի յանկերգով և համաչափ քալուածքով, օրուան թերթերը կը ցրուէր։ Խեղճուկ ցրուիչ մը, բայց ինքն ալ մաս ունէր մեր մտաւորական զարգացման գործին մէջ, թերթերուն վաճառուելով, թէկուզ ինքը երբեք այդ տեսակէտէն չէր ըմբռներ գործը։ Պ. Բենիամին բաւական համեստ ժառանգութիւն մը ալ կը ձգէ իր միակ եղբօրը։ Իր վերայէն եկան 6-700 ղրշ. դրամ և 4-5 արժեթուղթի ընկալագրեր։ Յուղարկաւորութիւնը այսօր ժամը 4ին տեղի ունեցաւ Մայր եկեղեցւոյ մէջ, նախագահութեամբ Տ. Եղուռ Վ. Սաչէեանի, ուրկէ վերջ մարմինը փոխադրուեցաւ Պալըգլիի ազգ. գերեզմանատունը։

ԽԱՍԳԻՒՂԻ Դալֆաեան Որբանոցին մասին մէջ կիրակի օրը հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ ի յիշատակ ողբացեալ Յովհաննէս էֆ. Թալչանճեանի որ, իր կենդանութեանը, զանազան նուիրատուութիւններ ըրած էր այդ մարդասիրական հաստատութեան, և մասնաւորապէս գումար մը ղրկած էր՝ մասրան չինութեան օժանդակելու համար։ Աբարողութեանց նախագահեց գիւղին քարոզիչ Տ. Արտաւազդ Վրդ.։

ՑԱՐՏԱՆԻԼԻ ազգ. վարժարանին տնօրէն-ուսուցիչ Վահրամ էֆ. Արծրունիի եղբայրը, Պ. Դեղամ, որ Սրմաշի Դպրեվանքին սաներէն է, կը խնդրէ մեզմէ հրապարակաւ Թարգման ըլլալ իր չնորհակալութեան՝ առ Տօքթ. Տատուրեան էֆ. որ ազնուաբար ու ճարտարօրէն դարմանած է իր քթի հիւանդութիւնը։

ՆԱՐԼԸ ԴԱՐՈՒՈՒ հրդեհէն վնասուող աղքատ ազգայիններուն ի նպաստ բարեսէր անձ մը 120 ղրշ. նուիրած է Սամաթիոյ Աղքատախնամին, որ մինչեւ այսօր կը չարունակէ նպաստել հրկիզեալ աղքատներուն։

ՊՕԼԱԹԻ ազգ. վարժարանէն աղքատիկ շրջանաւարտ մը փափաքելով կեդրոնական վարժարան ընդունուիլ, դիմում ըրած էր Պալաթի Թաղ. Խորհուրդին և ձեռնտուութիւն մը խնդրած։ Թաղ. Խորհուրդը մերժած ըլլալով այս ուսանողին խնդրանքը, յիշեալը խնդրագրով մը դիմեր է Ս. Պարիրաքը Հօր։

ԿՆՈՒՆՔ

Կիրակի օրը, Բեայի Ս. Յարութիւն եկեղեցին, մտերմական շրջանակի մէջ կատարուեցաւ Ազգ. Պատրիարքարանի գործակատար Վսեմ. Արիս էֆ.ի նոքանին զաւկին մկրտութիւնը։ Ս. Պարիրաքը, ի նշան համակրանաց, յանձնարարած էր որ իր Աւազանի անունը՝ Պօղոս՝ դրուի երախային որ կոչուեցաւ Հրանտ-Պօղոս։ Ն. Սրբազնութիւնը միանգամայն իր հայրական օրհնութիւնները ձօնած էր, սուտակներով զարդարուն ոսկի խաչ մը նուէր ղրկելով մկրտուող մանկան։ Արիս էֆ. հեռագրով չնորհակալութիւն յայտնեց Ս. Պարիրաքը Հօր, որ նոյն օրը Պէշիկթաշէ կը գտնուէր։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Վերջին օրերու նոր հրատարակութեանց շարքին մէջ պատուոյ տեղը գրաւելու կոչուած է Հ. և Զ. Աստուրի մէկ նոր գործը, ԹԱՆԳԱՐԱՆ հատընտիր հատուածներու, արձակ եւ ոտանաւոր, բարձրագոյն դասընթացքի համար, Ուսումնական Խորհուրդէն վաւերացուած։ Ց. Մատթէոսեան գեղեցիկ ապագրութեամբ ի լոյս ընծայուած այս պատկերազարդ հատորը, զոր հրատարակած է Նշան-Պապիկեան Դրատունը, արձակ և ոտանաւոր ընտրելագոյն հատուածներու հաւաքածոյ մըն է, հեղինակներուն կողմէ ծանօթութիւններով ճոխացած, և կը բովանդակէ մեր ժամանակակից լաւագոյն գրագէտներու և բանաստեղծներու գերուածքները։ ԹԱՆԳԱՐԱՆը, իր իսկական արժանիքով, կոչուած է ո՛չ միայն բարձրագոյն դասընթացքի ուսանողներու յարմարագոյն դասագիրքն ըլլալ, այլ նաև ամէն գրասէրներու համար ընթերցանութեան հաճելի հատոր մը։ Դին 9 ղրշ.։

* * *

Սաացանքնաև Զարեհ Ն. Կ. Պէրպէրեան տպարանի մէջ նոր հրատարակութիւնը, ՊԱՐՏԷԶ բառոյական եւ գործնական դասխարակութեան, 170 էջէ բաղկացած պատկերազարդ դասագիրք մը, հեղինակութիւն Տիկին Փ. Հազարապետեանի։ Դին 4 ղրուշ։

ԳԱԼՖԱԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑ

Պատ. Խնամակալութիւնը և մայրը խորին շնորհակալութեամբ կը ծանուցանեն թէ՝ Լէւոն էֆ. Տ. Գոնչէկիւլեան 1 օսմ. ոսկի, Լեւոն էֆ. Բանիկեան 1 գաղ. ոսկի, Տիկին Անանա Խաչան կէս օսմ. ոսկի պղտգին, բարեկեր ոմն 2 մէճիտ՝ Եդուարդ էֆ. Մօլտօվաքի յիշատակին համար, Լեւոն էֆ. Վարդանեան 1 մէճիտ, բարեպաշտուհի ոմն 1 մէճիտ նուիրած են։

Օրք նպեմի և Հերմինէ և եղբայրը Պ. Վրթանէս Լ. Գաբամաճեան Աստուածածնայ ոտնին առթիւ 1 թէնէքէ պսիր. Յովհաննէս էֆ. Գրլճեան 40 Հատ Շարական տետրակ, Գառնակերեան էֆ. պարկ մը բիլամուլ նուիրած են հատատու

ԱԶԴ
ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ

Բերա, Նէշի փողոց, թիւ 1

Ուսումնարանին ԺԹ. տարեշրջանը պիտի սկսի առաջիկայ Սեպտեմբեր 3/16ին, երկուշաբթի օրը։ Աւելորդ է ասել նը-պատակին և ծրագրին վրայ երկար հրա-տարակութիւններ ընել, վասն զի ծանօթ է արդէն պատուական ազգայնոց։ Ինա-մակալութեան միակ փոյթն ու ջանքն է՝ ընտրեալ պաշտօնէից և ուսուցիչներու ձեռօք, իրեն յանձնուած մանկուն և երիտասարդաց լաւ դաստիարակութիւն մը տալ և հիմնական ու գործնական ու-սումնք աւանդելով՝ զարգացընել անոնց մտաւորական կարողութիւնը։ Ուսումնա-րանին վարչութիւնը և դասաւանդու-թիւնները յանձնուած են, այս տարի ևս, միեւնոյն փորձառու դաստիարակներու և հմուտ ուսուցիչներու, սակայն ֆրանսերէն լեզուի ուսուցման աւելի շատ խնամք տանելու համար՝ ուրիշ նոր դասատու մն ալ բերուած է, որով ֆրանսացի ու-սուցիչներու թիւը վեցի կը բարձրանայ։ Աստնք չաբաթը 100 ժամ կը դասախօսեն զանազան կարգերու մէջ։ Տղոց ծնողք կամ պաշտպանք կրնան դիմել Տնօրէնու-թեան՝ ամսոյս 20էն սկսեալ, ամէն եր-կուշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերը մինչեւ կէսօր, իրենց զաւակներն արձա-նագրել տալու համար, ուր կրնան ստա-նալ նաեւ Ուսումնարանին տպեալ ծրա-գիրը։

Խնամակալութիւն
Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍ. ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԻ
Բերա, 6[19 օգոստոս 1907 10—6

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏԷԶԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԴՐՈՇՄԱՏՈՒՐԳԻ ՀԱՄԱՐ «ԱԶԴ»

ԱԶԴ.—Օսմ. Հանր. Պարտէզի վարչութիւնը հարկաւորներուն դիւրութիւն-ներ ընծայելու համար Դրոշմատուրքի Կանոնագրին գործադրութիւնը և այդ օրինական տրամադրութեանց կիրառման մասին ամէն անտեղութիւն փարատե-լու նպատակաւ, դրոշմատուրքի մասին վիզա մը հաստատած է։ Դրոշմատուրքի վիզան կը կատարուի՝ Թուղթին վրայ նշանակելով տեսնուած ըլլալը, ինչ որ 2 դուրչ դրոշմատուրքի ենթակայ է՝ վիզայի օրուան թուականով։ Նաեւ յիշա-տակութիւն մը պէտք է կատարուի թէ քննուած թուղթերը կանոնաւոր են դրոշ-մատուրքի տեսակէտով։ Դրոշմատուրքի վիզայի կրնան ենթարկուիլ այն ամէն թուղթերը, որոնք դրոշմատուրքի օրէնքի մասին ո և է թերութիւն չունին։ Հե-տեւաբար հարկաւորները գլխաւորաբար կրնան սա դրութիւնները ներկայացնել, ձեւակերպութիւնները կատարուելու հա-մար.— 1. Թուրքիոյ մէջ պատրաստուած ու չստորագրուած գրութիւնները։ 2. Թուրքիոյ մէջ պատրաստուած և տու-բագրուած ու օրինակէս դրոշմաթուղթ փակցուած ամէն գրութիւն։ 3. Օտար երկիրներէն և դրոշմատուրքի օրէնքը չգործադրուած այն վայրերէն եկած գրու-թիւններ, որոնք թէեւ օսմ. դրոշմա-թուղթ չեն կրեր՝ բայց Թուրքիոյ մէջ տակաւին չեն սկսած գործածուիլ։ 4. Օտար երկիրներէն և դրոշմատուրքի օրէնքը չգործադրուած այն վայրերէն եկած գրութիւններ, որոնք օրինական դրոշմա-թուղթ կը կրեն։ 5. Դրոշմատուրքէ զերծ գրութիւններ։— Թիւ 1 և 3 հատուած-ներուն մէջ յիշուած գրութիւններուն վիզայի գործողութիւնը կը կատարուի դրոշմատուրքին գանձելէն, փակցու-ւելէն ու ջնջուելէն յետոյ։ Թիւ 2, 4 և 5 հատուածներուն մէջ յիշատակուած գրու-թիւններուն վրայ վիզայի գործողութիւն կատարուած ըլլալը կը նշանակուի, գրու-թիւնները քննուելէ յետոյ միայն։ Դրոշ-մատուրքը վիզա ընելու գործողութիւնը, 1323 յունիս 19/1907 օգոստոս 1էն սկսեալ, Օսմ. Թղթատարական ճիւ-ղին դիմաց Վիթալիս խանը գտնուած դրոշմաթուղթի Տնօրէնութեան գրասենեա-կին մէջ կը կատարուի։ Ցառաջիկային, այս գործողութիւնը պիտի կատարուի նաեւ Թուրքիոյ ուրիշ կարեւոր կեդրոն-ներուն մէջ։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ
1/19օգոստոս 1907 30—9

* *

Բոլոր պայմանագիրներու եւ մաս-նաւորաբար վարձակալութեան պայման-ագիրներու վրայ նշանակուած ստացա-գիրներ։

Բոլոր պայմանագիրներու և մասնա-ւորաբար վարձակալութեան պայման-գիրներու վրայ նշանակուած ստացագի-ները անհնարաբար ենթարկուած են Թիւ 85ի 9րդ յօդուածին մէջ կանխատեսուած դրոշմատուրքին, այսինքն 10 փարա 40էն սկսեալ մինչեւ 100 դրուշի համար, և 20 փարա՝ 100 դրուշէն վեր գումարներու հա-մար։ Օսմ. Հանր. Պարտէզի Վարչութիւնը

ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԸ ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ ՎՃԵՐՈՒԱԾ 50,000,000 Տրախմի

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ԱԹԷՆՔ

Մասնաճիւղեր ունի Կ. Պոլիս եւ գրասենեակներ Ղալաթիոյ եւ Պոլսոյ կողմը Լոնտոն, Ադրեսանդրիա, Գահիրէ, Սկան-ցիկ, Իզմիր, Պիրէոն, Բադրաս, Վօյս, Շիրա, Բալամաքա, Բանկ եւ Բանցիա (Կրէտէ)։

Դրամագլուխին և աւանդ ձգուած դրամին ու արժեթուղթերուն արժէքը, Օգոստոս ամսուն, կը հասնի 260,000,000 տրախմիի։

Աթէնքի Պանքան կը զբաղի Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններով։ Փո-խառութիւններ կ'ընէ վաճառքներու, ար-ժեթուղթերու վրայ և Եւրոպական Թուր-քիոյ վրայ քաշուած փոխանակագիրներ կը գեղչէ։

Աթէնքի Պանքան հաշուբնթացներ կը բանայ, չէքեր, վարկագիրներ կը հատէ, հեռագրական հրամանով վճարումներ կը կատարէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքնե-րու և արտասահմանի մէջ։ Սակարանական հրամ. ներ կը կատարէ, թէ՛ մեր հրա-պարակին և թէ օտար հրապարակներուն վրայ, յանախորդներուն շատ նպաստաւոր կերպով։

Շատ փոքր վարձքի մը փոխարէն՝ արժեթուղթեր կը պահէ, աւանդի ձեւով և ուղղուած ատենը եւ առնուելու պայ-մանով։ Ամէն կարգի կտրոններ կը գանձէ և գեղչի գործողութիւններ ալ կատարէ։ Աթէնքի Պանքան հանրութեան տրամադ-րութեան տակ կը դնէ արկղամուրի խոր-շեր, փոքր վարձքերով։

Աւանդի ճիւղ

Աթէնքի Պանքան իբր աւանդ կ'ընդ-ունի դրամ և արժեթուղթ, սա տոկոս-ները վճարելով.

Ուղղուած ատեն դրամ քաշելու պայ-ման՝ 3%
Վեց ամսուան համար 3½%
Մէկ » » 4 —
Երկու » և աւելի 5 —

Աւանդ ձգուած դրամները կը վճար-ուին այն դրամով որով Պանքան ձգուած են։ Տոկոսները կը վճարուին ամէն տար-ուան Յունուար 2ին և Յուլիս 1ին։

Մասնաւոր տեսակներ՝ 4% տոկոսով

Աթէնքի Պանքան իր յանախորդներուն մէջ փոքր դրամատէրեր ունենալով և փափաքելով ամէն դիւրութիւն ընծայել, անոնց տրամադրութեան տակ կը դնէ մասնաւոր աւանդներու տեսակներ, ո-րոնց մէջ կրնան արձանագրել առ առաւելն 100 ոսկիի աւանդ դրամար մը։ Այդ դրամը 4% տոկոս կը բերէ և մասնակի վճարումներ կը կատարուին, առնուազն 25 դրուշ ոսկեդրամ։ 50—23

ՌՕՊԷՐԴ ԳՈԼԷՋ

Վարժարանիս յառաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի սեպտ. 5/18ին։ Կարգադրութիւն-ներ եղած են վաճառականական ուսումը բաղձացուած կատարելութեամբ աւանդե-լու համար։ Վարժարանիս մասնաւոր բժիշկը ուսանողներու առողջութեան, մարմնամարզներուն և խաղերուն, ինչպէս նաեւ վարժարանիս ընդհանուր առողջա-պահական վիճակին վրայ կը հսկէ։ Մարմ-նամարզի նոր և գեղեցիկ շէնք մը կա-ռուցուած է նորոգապէս, իր մէջ ունե-նալով մարմնամարզի ամէն տեսակ գոր-ծիքներ, վերջին դրութեանց համաձայն։

25—20

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՔՈՒՐՔԻՈՅ ԳՈԼԷՋ

ԱՅՆԹԱՊ, Լ.Ռ. Տարի

Դոլէճական տարին կը սկսի Սեպտ. 11, 1907։ Մտից քննութիւնները տեղի պիտի ունենան Սեպտ. 6է (Ուրբաթ) մին-չեւ Սեպտ. 11 (չորեքշաբթի)։ Մտից քննու-թեան համար մասնաւոր վճարում մը կ'ընէ իւրաքանչիւր նոր ուսանող։ Այս վճարուած դրամը ուսանողին թոշակին կը հաշուուի, եթէ ան չարունակէ դոլէճական ընթաց-քը, և եթէ մտից քննութիւնները տայ կանոնաւոր ժամանակին։ Եթէ ոչ՝ վճար-ուած դրամը ետ չդարձուիր։ Դոլէճը մտնել ուզող ուսանողներ պարտին կա-տարելագործ պատրաստ ըլլալ քննութիւն-ներուն թոյլ չտրուիր սկսել իրենց դասե-րուն մինչեւ որ անոնց մտից քննութիւն-ները չատարին։ Հայերէն չգիտցող ու-սանողները կրնան նոյն քննութիւնները տալ Արաբերէն, Յունարէն կամ Թուրքե-րէն լեզուներով։ Այս տարի առաջին ան-գամ ըլլալով, Արաբերէն ալ պիտի ու-սուցուի։ Արաբերէնի ծօնողորդ կարգը մտնելու համար ուսանողէն կը պանջուի գիտնայ խօսիլ հասարակ լեզուն, ծանօթ ըլլայ Արաբերէն լեզուի քերականութեան (սարֆ) և համաձայնութեան (նահվ), և կարենայ Արաբերէն պարզ շարադրու-թիւն ընել։ Ուսելիքի ուսյնի համար տա-բեկան 8 օսմ. ոսկի, ուսուցման՝ 3 և 2 օսմ. ոսկի։ Աւելի տեղեկութիւն և Դո-լէճի ձրի յայտագիր ստանալու համար դիմել առ Տնօրէն Դոլէճին, Ճ. Ի. Մէ-ոիլ, Այնթապ։ 8—7

Khedivial Mail Line
(Քէդիվիալ Մէյլ Լայն)
Շոգենաւային Ընկերք
Շաբաթական ամենեն արագ երթեւեկը Պոլսոյ եւ Ադրեսանդրիոյ միջեւ
Էլ Գահիրէ շոգենաւը նաւապետ Ֆիրուզէյ, հինգշաբթի, 10 սեպտ. 1907 (Ը Ե.) կէսօրէն ետք ժամը 2ին, Ադրե-սանդրիայէն հոս կը ժամանէ. իսկ ուրբաթ. 11 սեպտ. 1907 (Ը. Ե) կէս օրէ ետքը, ժամ 3ին պիտի մեկնի Ադրե-սանդրիա, հանդիպելով Միթիլլի, Իզմիր և Պիրէոն։
ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻՇ
Մենզալի շոգենաւը, նաւապետ Ֆրի-ման, սեպտ. 9ին կ. Պոլսէն ճամբայ պիտի ելլէ դէպ ի Իզմիր, Սաքզ, Հաս-դոս, Մերսին, Իսքէնտէրուն, Սուրիական Տրիպոլիս, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բորթ-Սաիտ և Ադրեսանդրիա։
Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկե-րութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, քա-ռասիին վրայ, Մէյմանէթի խան, իսկ մաս-նաճիւղը, Պոլիս, Վալիտէ Սուլթան խան։

ՇՈՓԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՒԷՈՒՆ ԵՒ ՀԱՅ.
Ն. ԲԱՖԷ ԵՒ ԸՆԿ.
ՍՊԱՍՈՒՈՒՇ ՇՈՓԵՆՍԻԵՐ
Սեպտ. 16ին, Մինկերդլի, Սեւ ծովէն
Սեպտ. 17ին, Իսմէրդի, Մարսիլիայէն

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍՈՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒԻՔ

Ընդմէջ Հալի, Կ. Պոլսոյ եւ Օսէասյի

Անունը	Թոնս	Անունը	Թոնս	Անունը	Թոնս	Անունը	Թ	Անունը	Թ
Ալպանս	1069	Տիաս	4311	Հիասլէս	1531	Մարսէլլս	3709	Սարգօ	1119
Ալէքթ	3607	Տամինս	938	Հինաս	3720	Մրքատս	3557	Տիբիս	1735
Անտէլս	1541	Տուրս	2383	Հորաթիս	1600	Միլս	1057	Սիլվիս	119
Աթիսոքս	2277	Տրաքս	1713	Հումպէդ	595	Մանդէպէլլս		Սգէբս	1203
Պատանս	1822	Տինամս	504	Իսկս	2354	Մուցիլլս	3419	Թասոս	1328
Պրոսարինս	1264	Էպքս	3464	Իտանս	5140	Նէքս	1033	Թ. Ուիլսոն	1546
Գրիֆիսլս	4481	Էլտրաքս	1520	Ճիւնս	1080	Օտիս	4100	Թոքիս	3327
Գէյլս	1371	Եղտաքս	1841	Ռիլս	1053	Ինթիոցիս	4036	Թալէս	1470
Գալիբաս	1837	Ֆիտս	954	Ռոլբինս	2307	Օրլանս	1535	Ուրսինս	242
Գաբէս	1244	Ֆինլանտ	1828	Ռանչս	1700	Բալէրմս	1637	Վասքս	1914
Գաղս	1094	Ֆլամինկս	349	Լէս	1053	Բալս	510	Վալս	1289
Զիքսկս	2729	Ֆրանսիսքս	4582	Լէքանթ	2272	Բիլսկս	3329	Վալիթուցն	2391
Սասէթս	1381	Կալիէս	3060	Լիվարնս	1643	Բինլաս	1553	Սէքս	1350
Գուլորաս	4235	Կիկանս	1143	Լորէնցս	3191	Բալս	1613	Զէքս	1200
Գանկս	2905	Կոզս	1011	Մալտս	724	Բօսէթ	1789	Թորս	
Գորս	895	Կրանս	1695	Մարէնկս	1273	Բաղտիս	136	Մալոն	

Ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս հասած են.

Վիկս շոգենաւը, նաւապետ Հարպօրտ, ամսոյս 3ին։
Թոմիս շոգենաւը, նաւապետ Թոմն, ամսոյս 23ին։

Դիմել Դործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՆՐԻՋՕՆ
Թիւ 22—24, Բիւլիւք Միւսէթ խան, Ղալաթիա 10 50—12

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Սեպտ. 17ին, Մինկերդլի, ուղղակի Մարսիլիա
Սեպտ. 18ին, Իսմէրդի, Սեւ Ծով։

Ա. կարգ Թարիֆի համար 200 ֆր
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ » Բարիֆի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործա-կալին՝ Թոփհանէ քարափին վրայ։
15 50—10 Թ. ԴՐԳՈՒԼ

ՀԱՅՈՒՀԱՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ա. Տ. Ս. Ա. Զ. Ա.

Հայուհեաց վարժարանին նպատակն է Հայ աղջիկներուն տալ լուրջ դաստիարա-կութիւն մը՝ զարգացած և բարեկիրթ ատենադիներ և դաստիարակութեան գործ-ին օժանդակներ պատրաստելու համար։ Վարժարանին տեսչութիւնը աշակերտու-հիներուն ֆիզիքական, իմացական և բա-րոյական զարգացումը միշտ խղճամիտ հո-գածութեան առարկայ կ'ընէ։ Բնիկ և ամերիկացի 12 ուսուցիչներէ կազմուած ուսուցչական ձեռնհաս խումբ մը կ'ա-ւանդէ Թուրքերէն, հայերէն, անգլիերէն և ֆրանսերէն լեզուները, ինչպէս նաեւ քնական, իմաստասիրական, չափական և այլ գիտութիւններ։ Մնայուն կարուհի մը կ'աւանդէ ձեւագիտութեան, կարի և ձե-ռագործի դասերը։ Դիւերօթիկներու տա-րեթոշակն է 12 օսմ. ոսկի, որուն կէսը պէտք է հատուցանել տարեշրջանին սկիզբը, և կէսը Մեծնդեան արձակուրդին։ Դաշնակի և երգեհոնի համար կը պահան-ջուի 5, 3 և 2½ օսմ. ոսկի, դասաւան-դութեան թիւին համեմատ։ Վարժարանին յառաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի սեպտ. 11ին (Ն. Տ.) չորեքշաբթի իրիկունը։

Աւելի տեղեկութեանց համար խնդրել վարժարանին յայտագիրը, կամ դիմել Մր. Բիթի, Պայպլը Հաուս, Կ. Պոլիս, կամ գրել Տոքթ. Ս. Լ. Գալանտեանի, ատենապետ խնամակալութեան, Ատապա-զար։ 15—11

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՊԱՐՏԻԶԱՆ

Վարժարանիս նպատակն է իր ուսանող-ներուն տալ գործնական կեանքի պահան-ջումներուն համապատասխանող հիմնա-կան և առողջ դաստիարակութիւն մը։ Բնիկ և Ամերիկացի ուսուցչական խմբին վրայ աւելցած է Զուիցերիացի ձեռնհաս ուսուցիչ մը՝ մասնաւոր ոյժ տալու համար նաև ֆրանսերէն լեզուին։

Աշակերտները կը վայելեն բժշկական և ընտանեկան կատարեալ խնամք վար-ժարանին մասնաւոր բժշկին, գիշերօթիկ հինգ ուսուցիչներու անմիջական հսկողու-թեան և Տիկին Զէպզրբսի մայրական հո-գածութեան տակ։

Վարժարանին յառաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի սեպտ. 4ին (Ն. Տ.) Դ.։ Գիշե-րօթիկներուն տարեթոշակն է 16 օսմ. ոսկի, որուն կէսը վճարելի է սեպտ.ին սկիզբը, իսկ մնացեալը՝ յունուարի մէջ։ Դործնական երաժշտութեան դասին հա-մար կը պահանջուի տարեկան 1½ ոսկի։

Թէ՛ հին և թէ նոր աշակերտներ, եթէ կ'ուզեն Հայատար Փաշային Իզմիր կէս գը-նով ճամբորդել, պէտք է դիմեն Դրիգոր էֆ. Շահպազեանի և իրենց անունները արձանագրել տան մինչեւ օգոստոս 17/30։

Աւելի տեղեկութեանց համար դի-մել Մր. Բիթի կամ վարժարանիս Պոլսոյ գործակատար Դրիգոր էֆ. Շահպազեանի, Պայպլը-Հաուս, Կ. Պոլիս, և կամ Տնօ-րէնութեան, Պարտիզակ։ 20—16

ԱԼԱՇԵԷՀՐ
ՍԵՂԱՆԻ ՀԱՆՔԱՅԻՆ ԲՆԱԿԱՆ ՋՈՒՐ
ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ ԵՒ ՀԱՃԵԼԻ
Կը բուժէ ստամոքսացաւը, լեարդի, աղիքի, միզանցքի հիւանդութիւնները, շաքարախտը, աւազախտը, անարիւնութիւնը։
Նշանաւոր քիմիագէտներու, ինչպէս Բա-ռիզէն Պ. Քառնոյի, Կ. Պոլսոյ քիմիական աշխատանոցին, Աթէնքէն Պ. Ա. Բրիսթա-մանոսի և մայրաքաղաքիս համբաւաւոր բժիշկներու կողմէ տրուած պաշտօնական տեղեկագիրներ կ'երաշխաւորեն եղական յատկութիւնները այնքան փնտռուած հան-քային ջուրին
ԱԼԱՇԵԷՀՐԻ
ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՔ
ՔՈՒՐՔԷՍԻ ԵՒ ՎԱՍԻԼԻՍԻ
Սաադրվիզ խան, Պոլիս
36—30

«ԱՏԼԷՐ»,
Առաջին գիրուն մինչեւ վերջին գիրը ընթեռնելի գրուածք

ԳՐԵԼՈՒ ՄԵԹԵՆԱՅ
ԱՏԼԷՐ
չնորհիւ իր ունեցած կատարելագործ-թեանց, պարզութեան և հաստատուն շի-ուած քին, քիչ տանի մէջ, առաջնակարգ տեղ մը գրաւած է գրելու մեքենաներուն մէջ, և մեր յանախորդներու ամենամեծ գո-վեստներուն կ'արժանանայ ամէն օր։

1906ի ՄԻԼԱՆԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԷՆ
ՄԻԱԿ ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿ
1906ի ԱՄՍԹԵՐՏԱՄԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԷՆ
ՈՍԿԻ ՇՔԱԳՐԱՄ
ԱՏԼԷՐ գրելու մեքենային ամէնէն ցայտուն յատկութիւնները
Տոկունութիւն, դիւրաշարժութիւն, նորոգման դիւրութիւն, գրի ընթեռնելիու-թիւն, մաքուր գիր, բառերու և տողամէջերու կանոնաւորութիւն, պատէնէներու նմանութիւն, վայելուչ ձեւ, արագութիւն, գրերու մաքրու-թիւն, ստեղնաշարի պարզութիւն, գրերու ճոխութիւն, այլազան ստեղնաշարեր, գիրեր փոխելու մեքենաներ, Թուղթի գլաններ, Թապիւլաթիօր, Թուղթի կանոնաւոր յառաջացում, եւայլն եւայլն։
Միակ գործակալ եւ ներկայացուցիչ
Ֆ. Վ. ՎԻՆԳԼԷՐ
544, ՐՈՒԱ ԹԱՂՔԷ. — Կ. Պոլիս
40—32

ROSSIA
ՌՕՍԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՑՍԵՐ 1881ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ
Ընկերութիւն կեդրոնատեղին, Բեդերսպուրկ
Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, ճամբորդութեան պատա-հարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ, ապրանքներու փոխադրութեան ու ցուցափեղկի ապակիներու խորտակուելուն դէմ։

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած	10,666,666 ֆր.
Երաշխաւորութեան դրամագլուխ	162,600,000 »
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	460,946,000 »
1906 տարուան մէջ գանձուած ապահովագրին ու տոկոս	75,130,000 »

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել
Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին, Ադարեան խան Վօյվոտա Ղալաթիա։
Պոլսոյ գործակալութեան, Տիլսիզաատ խան Այզը էֆենտի ճանապարհ, թիւ 26։
Տնօրէն, Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին՝ Ա. ՀԻՐՄԻՐԻԶ 11 50—26

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏԷԶԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ. — Հանր. Պարտէզի Վարչու-թիւնը կը ծանուցանէ 1907 օգոս. 20/2 սեպտ.ին կատարուելիք մրցումին համար արձակուած թեկնածուներուն թէ ա-ռաջին անգամ մրցումի քննութիւն պիտի բացուի Թուրքերէն խմբագրողներու ըն-դունելութեան համար, որոնք պէտք է վկայուած ըլլան Կ. Պոլսոյ Իրաւագիտա-կան վարժարանէն։ Նոյնպէս մրցումի պիտի ենթարկուին Թուրքերէնի խմբագ-րողներ՝ որոնք պէտք է մասնաւոր տեղե-կութիւններ ունենան դրոշմաթուղթի մա-սին։ Հետեւաբար այդ պաշտօնէներուն հե-տամուտները միայն կրնան մասնակցիլ օգոս. 20/2 սեպտ.ին կատարելի մրցման քննութեանց, որոնք առաւուան ճիշդ ժամը 2.30ին պիտի սկսին (ժամը 9ին, Ը. Ե.)։ Մրցման միւս քննութիւնները միշտ միեւնոյն ժամուն պիտի սկսին հե-տեւեալ կարգով ու հետեւեալ օրերուն մէջ.—

Երեքշաբթի 21/3 սեպտ., ֆրանսերէն խմբագրողներ։
Չորեքշաբթի 22/4 սեպտ., թարգմա-նիչներ։
Հինգշաբթի 23/5 սեպտ., Թուրքերէն խմբագրողներ։
Երկուշաբթի 27/9 սեպտ., շար. և վերջ իրաւաբանական ու դրոշմաթուղթի խմբագրողներու մրցումի քննութեանց։
Երեքշաբթի 28/10 սեպտ., շար. և վերջ ֆրանսերէն խմբագրողներու մրցումի քննութեանց։
Չորեքշաբթի 29/11 սեպտ., շար. և վերջ թարգմանիչներու մրցումի քննու-թեանց։
Հինգշաբթի 30/12 սեպտ., շար. և վերջ Թուրքերէն խմբագրողներու մրցումի քննութեանց։
Երկուշաբթի 3/16 սեպտ., օգնական քննիչներ։
Ներկայութեան կոչը եղած ատեն բա-ցակայ եղող ոեւէ թեկնածու ալեւ չպիտի ընդունուի մրցման քննութեանց մէջ։
ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ
Կ. Պոլիս, 11/24 օգոս. 1907 5—4

«ԵՐԵՒԵԼԻԴ»Ի ԹՈՒՐԹՕՆԸ (176)

ԷՔՔԼ ՍԱՆՍ

ԳԵՂԱՆԻ ԿՈՄՍՈՒՀԻՍ ՄԸ
ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ
ԾԵՐՈՒԿ ԱՌԻՒԾ

ԺԴ.

ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Երեք քոյրեր էին այդ պառաւները, անզաւակ ու չքաւոր. դործ չունեցած ատենին կը մուրային։ Ժարրիէ, Պարրօ և Գրէքուր կը կոչուէին անոնք։ Զար ա-գիներու կը նմանէին, որոնք ամէն դէ-չութիւն ընելու կարողին, ինչպէս Սի-պուլոյի աւանդավէպերուն մէջ։ Եթէ երբեք Սիպուլօ մահոդ չըլլար կոմսին անհետացման նկատմամբ, դէշ նախազ-գացում մը պիտի ունենար այդ պառաւ-ներու հանդիպումէն։ Այդ երեք պառաւ-ները միեւնոյն օրը ծնած էին և իրարու չատ կը նմանէին երիտասարդ եղած ա-տենին։ Բայց հասուն տարիքի մէջ կը զանազանուէին իրարմէ։ Զարմանալի բան որ ծերութեան մէջ ալ միեւնոյն դիմա-գծերը ստացած էին անոնք։

Սիպուլոյի անհետացումը դիտելով ե-րեք պառաւներն ալ ցնցեցին իրենց գը-լուխը։

—Ապահովաբար բան մը կ'անցնի կը դառնայ, ըսաւ Ժարրիէ։

—Նոյն իսկ մեղ չբարեւեց, ըսաւ Պարրօ։

—Եւ ոչ ալ խօսեցաւ, ըսաւ Գրէ-քուր։

—Զարմանալի բան, յարեցին երեքը մէկմանց։

Նորէն կռնակներն առին իրենց բե-ռները, որոնց վրայ դիղուած ձիւնը հալած ըլլալով, թեթեւօրէն յառաջացան։ Ան-տառին խոր լռութեան մէջ վայրկեան-ներ ահեցան, և յետոյ սրատմբիկ ազա-ղակ մը լսուեցաւ։ Պառաւները կանգ առին դողդղալով։

—Լսեցի՞ք ձայնը։

Այո՛, երեքն ալ լսած էին, և իրենց գաւազաններուն վրայ յենուած՝ մարիկ ըրած էին։ Բայց ուրիշ ձայն չէին լսած։ Փա-թորիկը դադրած ըլլալով՝ ծառերը նոյն անշարժութեան մէջ թաղուած էին։

—Մարդկային ճիչ մըն էր արձակ-ուածը...

—Կանացի ճիչի մը կը նմանէր...

Պառաւ Ժարրէ ուսերը ցնցեց, ըսե-լով.

—Աղուէս մը իր ապատանին մէջ յանկարծակիի բերած ըլլալու է նապաս-տակ մը...

—Թերեւս, ըսաւ Պարրօ։

—Անտարակոյս, ուրիշ բան չի կրնար ըլլալ, յարեց Գրէքուր։

Ու երեքը մէկմեջ հեռացան անխօս-ուն, ականջնին լարած սակայն։ Մինչեւ նոյն աղաղակը լսած էր նաեւ Սիպուլօ, բայց այս վերջինը հասկցած էր մարդկա-յին ձայն մը ըլլալը։

—Ա՜հ, Աստուած իմ, ինչ կայ ուս-բեմն, մրմնջեց Սիպուլօ։ Կարծես թէ մարդ կը խեղդեն... Կնոջ մը ձայնն է... Հեռուէն ալ չի գար, այլ բացատա-նէն... մեր խրճիթին կողմէն...

Այդ միջոցին Լիլիօն ալ գիտակցու-թիւնն ունէր թէ վտանգներ կրնային սպառնալ իրեն, ինչպէս Սիպուլոյի մտք-ին ալ անցած էր։ Այս վերջինը սոսկու-մով գոչած էր.

—Լիլիօն է, Լիլիօնն է որ կը խեղ-դեն։

Ու բացատանին մէջ նետուեցաւ... Հաղիւ թէ երկու հարիւր քայլի չափ յառաջացած, Սիպուլօ ձիւնին մէջ փրս-ուած մարմնոյ մը զարնուեցաւ, որ երիկ մարդու մարմին մըն էր... Ուրեմն Լիլիօն վտանգի մէջ չէր... Բայց Սիպուլօ ճանչ-նալով որ կոմսն էր, ճիչ մը արձակեց իսկոյն։ Անշարժ, ատաձ ու անկենդան փռուած էր ան։ Հեծեծագին ձայնով մը ըսաւ Սիպուլօ.

—Պարոն կոմս, պարոն կոմս։

Վեր առաւ դանի, ուզելով իր ջերմու-թիւնը տալ ու կենդանացնել։ Բայց անիկա վար գլորեցաւ անշարժ դանգուա-ծի մը պէս... Սիրտը փնտռելով՝ ձեռքը վրան կոխեց։ Ցամք բաբախում մը ունէր կոմսին սիրտը։ Ցոյս մըն էր ատիկա, և Սիպուլօ չուզեց ենթադրել որ կոմսը մեռած ըլլար։ Սիպուլօ խորհեցաւ թէ Լիլիօն այդ բանը բնաւ չդիտի ներեր իրեն։

Սիպուլօ կրակ պիտի վառէր՝ տաքցը-նելու և կենդանացնելու համար ծերու-նին։ Ամէն զգուշութիւն ձեռք պիտի առնէր, որպէս զի նոր վտանգ մը չգայ հիւանդին գլխուն և այդ բանին համար ալ կը խորհէր փայտահատին մօտակայ հիւ-ղակը փոխադրել կոմսը։ Ծառի մը ար-մատին վրայէն ձիւնը վար կը թափէր և անոր վրայ կը նստեցնէր ատաձ ու ան-շարժ ծերունին, զոր քիչ մը յետոյ հիւ-ղակ պիտի փոխադրեր ուր փայտի պաչար չկար բնաւ։ Բայց նստարան մը ու ա-թոռակ մը կային և կրնային չոր փայտ հայթայթել իրը վառելիք։ Թերեւս կրա-կին ջերմութենէն կենդանանար խեղճ մարդը։ Սիպուլօ նորէն քննեց կոմսին սիրտը, հաստատելով թէ կը տրոփէր ատաձիւ։

—Մեռա՞ծ չէ, ըսաւ Սիպուլօ։

Ուսի ճիւղերու, ոտներու և ապեղ-ներու խուրձեր տարաւ հիւղակը, որուն մուտքը գոցուած էր տուն կերով։ Այդ մանրամասնութիւնը գրաւեց Սիպուլոյի ուշադրութիւնը, որ տապալելով այդ խոչընդոտները, ներս մտաւ։

—Արդեօք մէկը կա՞յ խրճիթին մէջ։ Մենաց որ, անկարելի բան չէ. փոթորիկին պատճառաւ կրնան ապաստանած ըլլալ...

Ցեռոյ Սիպուլօ խորհեցաւ թէ ուժգին հովու մը կողմէ կրնար խորտակուած ըլ-լալ դուռը։ Հրաշք մըն էր որ ձեան փա-թորիկի մը առեն այդ հիւղակը չէր քայ-քայուած և ձեան անագին դէզին տակ տանիքը չէր քայքայուած։

Սիպուլօ ուզեց ներս մտնել, բայց սոսկումով ու դողալով ետ քաշուեցաւ։ Առեւելի տեսարան մը կը պարզուէր իր առջեւ։ Դիակ մը, երկուքի ծալուած, նստարանին վրայ կը փռուէր... Դիակը չէր կորսնցուցած իր հաւատարկուու-թիւնը, սրունքները դէպի խրճիթին մթա-ատուեր խորը, գլուխը գետն